

COMMISSION IMPLEMENTING DECISION (EU) 2017/2286 of 6 December 2017 on the recognition of the requirements of the Eco-Lighthouse environmental management system as complying with the corresponding requirements of the eco-management and audit scheme (EMAS) in accordance with Article 45 of Regulation (EC) No 1221/2009 of the European Parliament and of the Council on the voluntary participation by organisations in a Community eco-management and audit scheme

KOMMISSJONENS GJENNOMFØRINGSBESLUTNING (EU) 2017/2286

av 6. desember 2017

om anerkjennelse av at kravene i miljøstyringsordningen Miljøfyrtårn er i samsvar med de tilsvarende kravene i miljøstyrings- og miljørevisjonsordningen (EMAS) i henhold til artikkel 45 i europaparlaments- og rådsforordning (EF) nr. 1221/2009 om frivillig deltaking for organisasjoner i ei fellesskapsordning for miljøstyring og miljørevisjon

[meddelt under nummer K(2017) 8082]

EUROPAKOMMISSJONEN HAR

under henvisning til traktaten om Den europeiske unions virkemåte,

under henvisning til europaparlaments- og rådsforordning (EF) nr. 1221/2009 av 25. november 2009 om frivillig deltaking for organisasjoner i ei fellesskapsordning for miljøstyring og miljørevisjon (EMAS), og om oppheving av forordning (EF) nr. 761/2001 og kommisjonsvedtak 2001/681/EF og 2006/193/EF⁽¹⁾, særlig artikkel 45,

etter samråd med komiteen nedsatt ved artikkel 49 i forordning (EF) nr. 1221/2009 og

ut fra følgende betraktninger:

- 1) Formålet med EMAS er å fremme kontinuerlig forbedring av organisasjoners miljøprestasjon ved å utarbeide og gjennomføre en miljøstyringsordning, vurdere virkningen av en slik ordning, informere allmennheten om miljøprestasjonen gjennom en åpen dialog med denne og andre berørte parter, og ved aktiv arbeidstakermedvirkning.
- 2) Organisasjoner som anvender andre miljøstyringsordninger og ønsker å gå over til EMAS, bør kunne gjøre dette så enkelt som mulig. Tilknytninger til andre miljøstyringsordninger bør vurderes for å lette overgangen til EMAS og unngå dobbeltarbeid med hensyn til eksisterende rutiner og framgangsmåter.
- 3) For å lette gjennomføringen av EMAS og unngå dobbeltarbeid med hensyn til eksisterende rutiner og framgangsmåter som bygger på andre miljøstyringsordninger som er sertifisert i samsvar med egnede framgangsmåter, skal de relevante delene av andre miljøstyringsordninger som Kommisjonen har anerkjent på bakgrunn av at de oppfyller de tilsvarende kravene i EMAS, anses som likeverdige med disse kravene.
- 4) Denne anerkjennelsen bør bygge på en analyse av kravene og framgangsmåtene som gjelder i disse andre miljøstyringsordningene, og deres evne til å oppnå de samme målene som de tilsvarende kravene i forordning (EF) nr. 1221/2009.
- 5) Norge sendte en skriftlig anmodning om anerkjennelse av miljøstyringssystemet Miljøfyrtårn til Kommisjonen 26. januar 2016. Denne anmodningen har blitt etterfulgt av utfyllende opplysninger slik at Kommisjonen skulle ha nødvendig dokumentasjon for å kunne vurdere om de relevante delene av miljøstyringssystemet er likeverdige med kravene i EMAS.

TRUFFET DENNE BESLUTNING:

Artikkel 1

På grunnlag av dokumentasjonen framlagt av norske myndigheter anerkjenner Kommisjonen at de delene av Miljøfyrtårn-ordningen som er angitt i vedlegget til denne beslutning, er i samsvar med de tilsvarende kravene i forordning (EF) nr. 1221/2009.

⁽¹⁾ EUT L 342 av 22.12.2009, s. 1.

Artikkel 2

Endringer i Miljøfyrårn-ordningens krav som påvirker denne anerkjennelse, skal meddeles Kommisjonen minst én gang hvert år. Ved en endring av disse kravene eller kravene i forordning (EF) nr. 1221/2009 kan Kommisjonen beslutte å tilbakekalle eller endre denne beslutning.

Artikkel 3

Denne beslutning er rettet til medlemsstatene.

Utferdiget i Brussel 6. desember 2017.

For Kommisjonen

Karmenu VELLA

Medlem av Kommisjonen

VEDLEGG

Innledning

EMAS-forordningen⁽¹⁾ fastsetter et styringsverktøy av høy kvalitet som organisasjoner kan bruke for å vurdere, rapportere og forbedre sin miljøprestasjon på frivillig grunnlag. EMAS er åpen for alle organisasjoner som ønsker å forbedre sin miljøprestasjon. Ordningen omfatter alle økonomiske sektorer og tjenestesektorer og kan anvendes i hele verden.

Formålet med EMAS er å fremme kontinuerlig forbedring av organisasjoners miljøprestasjon ved å utarbeide og gjennomføre miljøstyringsordninger, systematisk, objektivt og regelmessig vurdere virkningen av slike ordninger, informere allmennheten om miljøprestasjonen gjennom en åpen dialog med denne og ved å la de ansatte delta aktivt i organisasjonene, samt ved å gi hensiktsmessig opplæring.

EMAS-forordningen garanterer troverdighet og innsyn i EMAS-registrerte organisasjoners miljøprestasjon gjennom et system med tredjemannskontroll utført av miljøkontrollører som er akkreditert eller har lisens.

For å lette registreringen av organisasjoner som har innført andre miljøstyringsordninger og ønsker å gå over til EMAS, fastsetter forordningen⁽²⁾ at Kommisjonen skal anerkjenne andre nasjonale eller regionale miljøstyringsordninger, eller deler av slike, som oppfyller de tilsvarende kravene i forordningen, forutsatt at visse vilkår er oppfylt.

I henhold til artikkel 45 i forordningen kan medlemsstatene sende Kommisjonen en skriftlig anmodning om anerkjennelse av eksisterende miljøstyringsordninger, eller deler av slike, som er sertifisert i samsvar med hensiktsmessige framgangsmåter for sertifisering som er anerkjent på nasjonalt eller regionalt plan, da de anses å oppfylle kravene i denne forordning.

Etter å ha gransket anmodningen skal Kommisjonen i samsvar med rådgivningsprosedyren nevnt i artikkel 49 nr. 2 i forordningen anerkjenne de relevante delene av miljøstyringsordningene og anerkjenne akkrediterings- eller lisenskravene til sertifiseringsorganene dersom den anser at en medlemsstat

- i sin anmodning tilstrekkelig klart og tydelig har spesifisert de relevante delene av miljøstyringsordningene og de tilsvarende kravene i denne forordning,
- har framlagt tilstrekkelig dokumentasjon på at alle de relevante deler av den aktuelle miljøstyringsordningen er i samsvar med denne forordning.

Konsekvens av anerkjennelse: I henhold til artikkel 4 nr. 3 i forordningen skal organisasjoner som ønsker EMAS-registrering, og som har en sertifisert miljøstyringsordning som er anerkjent i samsvar med artikkel 45, ikke ha plikt til å utføre de delene som er anerkjent som likeverdige med denne forordning.

Det bør imidlertid bemerkes at bestemmelsen i artikkel 18 får anvendelse ved kontroll av forberedelsene til registrering i EMAS og ved fornying av registreringer.

En EMAS-kontrollør som er akkreditert eller har lisens, skal vurdere om nødvendige framgangsmåter, for eksempel organisasjonens miljøgjennomgang, miljøpolitikk, styringssystem og revisjonsrutiner og gjennomføringen av dem, oppfyller kravene i forordningen. Deler av andre miljøstyringsordninger som i samsvar med artikkel 45 er anerkjent som likeverdige med de tilsvarende kravene i forordning (EF) nr. 1221/2009, skal derfor også kontrolleres for å sikre at de er gjennomført i samsvar med kravene som er anerkjent som likeverdige i henhold til denne anerkjennelse.

Dersom for eksempel dokumentasjonsprosedyren i en annen miljøstyringsordning er anerkjent som likeverdig, er ikke dette til hinder for at det kan kontrolleres at prosedyren er korrekt gjennomført, for å sikre at den omfatter nødvendige vesentlige opplysninger.

⁽¹⁾ Forordning (EF) nr. 1221/2009

⁽²⁾ Artikkel 45 i forordning (EF) nr. 1221/2009

Direktivet om offentlige innkjøp⁽¹⁾ viser også til denne anerkjennelse i sin artikkel 62 nr. 2, som fastsetter at andre miljøstyringsordninger som er anerkjent i samsvar med artikkel 45 i forordning (EF) nr. 1221/2009, er en av de tre typene sertifikater som offentlige oppdragsgivere kan vise til når de ved tildeling av offentlige kontrakter krever at det framlegges sertifikater for samsvar med visse miljøstyringsordninger eller -standarder.

Den 26. januar 2016 sendte Norge en foreløpig søknad om anerkjennelse i henhold til EMAS-forordningen for sin nasjonale miljøsertifiseringsordning, Stiftelsen Miljøfyrtårn (Miljøfyrtårn). Anmodningen ble etterfulgt av utfyllende opplysninger for å beskrive tydelig kravene i Miljøfyrtårn-ordningen og de tilsvarende kravene i EMAS-forordningen (med vedlegg) og gi Kommisjonen nødvendig dokumentasjon for å kunne fastslå om de relevante delene av miljøstyringsordningen kan anses som likeverdige.

På grunnlag av denne dokumentasjonen har Kommisjonen kunnet fastslå graden av samsvar mellom kravene i det aktuelle miljøstyringssystemet og de tilsvarende kravene i EMAS-forordningen som beskrevet i nedenstående dokument.

Forklaringstabell til begrepene i Miljøfyrtårn-ordningen

ELH Concept (EN)	Begrep i Miljøfyrtårn-ordningen (NO)	Begrepsdefinisjon i Miljøfyrtårn-ordningen
Eco-Lighthouse Foundation (Eco-Lighthouse/ELH)	Stiftelsen Miljøfyrtårn (Miljøfyrtårn)	Den juridiske person som administrerer, overvåker og utvikler sertifiseringsordningen.
ELH environmental statement	Miljøkartlegging	Nettbasert rapport som genereres på grunnlag av en liste over kriterier utarbeidet av en konsulent. Foretaket dokumenterer at det oppfyller kriteriene. Endelig godkjenner sertifisøren miljøredegjørelsen og bekrefter dermed at foretaket oppfyller Miljøfyrtårn-kriteriene.
General Industry Criteria	Felles kriterier	Kriterier som gjelder for alle foretak som ønsker miljøfyrtårnsertifisering. Foretaket skal også opplyse om det eier eller leier sine lokaler, og avgjøre hvilke kriterier som får anvendelse når det gjelder for eksempel energi, avfallshåndtering osv. De felles kriteriene gjelder de viktigste miljøaspektene som er felles for alle foretak.
Industry-specific criteria	Bransjespesifikke kriterier	Kriterier som gjelder alle foretak i særskilte bransjer som ønsker miljøfyrtårnsertifisering. De foretaksspesifikke kriteriene gjelder de viktigste miljøaspektene i bransjen.
Environmental Manager	Miljøfyrtårnansvarlig	Den personen i foretaket som ledelsen har utpekt som ansvarlig for gjennomføringen av Miljøfyrtårn-ordningen.
Annual Climate and Environmental report	Årlig Klima- og miljørapport	Foretaket skal innen 1. april hvert år rapportere via Miljøfyrtårns nettportal. Indikatorer: Noen er universelle, mens andre genereres ut fra valgte kriterier. Handlingsplanen skal også innrapporteres her. Den årlige klima- og miljørapporten skal gjøres offentlig tilgjengelig.
Action plan/environmental programme	Handlingsplan	Foretakets handlingsplan for hvert miljøtema for det kommende året, som også skal dokumenteres i den årlige klima- og miljørapporten. Ansvarsområder og frister kan dokumenteres i miljøredegjørelsen (miljøkartlegging) eller internt i foretakets egne systemer.

⁽¹⁾ Europaparlaments- og rådsdirektiv 2014/24/EU av 26. februar 2014 om offentlige innkjøp og om oppheving av direktiv 2004/18/EF (EUT L 94 av 28.3.2014, s. 65).

ELH Concept (EN)	Begrep i Miljøfyrtårn-ordningen (NO)	Begrepsdefinisjon i Miljøfyrtårn-ordningen
Annual management review	Ledelsens gjennomgang	Lederne på øverste nivå og på mellomnivå møtes årlig for å gjennomgå og vurdere HMS-systemet, kvalitetskontrollsystemet, gjennomføringen av Miljøfyrtårn-ordningen og andre spørsmål som er relevante for foretaket.
Environmental management group	Miljøgruppe	Den arbeidsgruppen som er utpekt til å bistå den miljøansvarlige i gjennomføringen av Miljøfyrtårn-ordningen. Kan omfatte HMS-ansvarlig og andre berørte parter.
Eco-Lighthouse web portal	Miljøfyrtårnportalen	Nettbasert portal der dokumentasjon om foretak, kommuner, konsulenter og sertifiserer vedlikeholdes. Den inneholder all dokumentasjon som gjelder overholdelse av kriterier og sertifisering.
Enterprise-specific indicators	Virksomhetsspesifikke sjekkpunkter	Indikatorer som utarbeides på anmodning fra foretaket, og som inngår i den årlige klima- og miljørapporten. Betalt tjeneste.
Internal consultant	Internkonsulent	Ansatt i et foretak som arbeider mot Miljøfyrtårn-sertifisering. Vedkommende fullfører opplæringen som miljøfyrtårnkonsulent og blir dermed kvalifisert til å rettlede foretaket fram mot sertifisering, slik at foretaket unngår å måtte leie inn en ekstern miljøfyrtårnkonsulent ved førstegangs sertifisering.
HSE check list	HMS-sjekkliste	Foretakets interne sjekkliste ved den årlige HMS-gjennomgangen. Hovedpunktene omfatter oppdatering av lovfestede krav, intern opplæring av ansatte og ledelse, miljøpolitikk, mål og resultater i den årlige klima- og miljørapporten, håndtering av avvik.
Environmental policy	Miljøpolicy	Mål for og retningslinjer knyttet til miljøprestasjon, ifølge foretakets øverste ledelse.
Environmental aspect	Miljøaspekt	De deler av et foretaks virksomhet, produkter eller tjenester som kan påvirke miljøet.
Direct environmental aspect	Direkte miljøaspekt	De deler av et foretaks virksomhet, produkter eller tjenester som foretaket har direkte kontroll over.
Indirect environmental aspect	Indirekte miljøaspekt	De deler av et foretaks virksomhet, produkter eller tjenester som foretaket ikke har direkte kontroll over, men som foretaket kan påvirke.
Environmental objective	Miljømål	Miljømål som skal nås i løpet av det kommende året, og som dokumenteres i den årlige klima- og miljørapporten.
Environmental management system	Miljøledelsessystem	Integrert styringssystem som kartlegger foretakets miljøvirkninger og bruker et sett miljøkriterier for å håndtere disse virkningene. Styringssystemet skal tilpasses foretakets drift og inneholde klare mål og handlingsplaner med konkrete tiltak som skal gjennomføres, og det skal sikre kontinuerlig forbedring.

ELH Concept (EN)	Begrep i Miljøfyrtårn-ordningen (NO)	Begrepsdefinisjon i Miljøfyrtårn-ordningen
Substantial change	Stor endring	Enhver endring i foretakets virksomhet (herunder produkter og tjenester), lokaler, organisasjon eller administrasjon som har vesentlig innvirkning på foretakets miljøstyringsordning eller miljøaspekter.
Non-compliance	Avvik	Avvik fra lovfestede krav eller fra Miljøfyrtårn-kriterier, eventuelt begge dersom det lovfestede kravet også er et Miljøfyrtårn-kriterium. De viktigste lovfestede miljøkravene er også Miljøfyrtårn-kriterier. Dersom et Miljøfyrtårn-kriterium ikke er oppfylt, kan foretaket ikke bli sertifisert.

Metode brukt for å granske henvisningene i den anerkjente miljøstyringsordningen

Formålet med dette dokumentet er å beskrive kravene i miljøstyringsordningen «Miljøfyrtårn» og vurdere i hvilken grad disse kravene er i samsvar med de tilsvarende kravene i EMAS-forordningen. Denne vurderingen har to hovedmål:

1. Lette overgangen til EMAS for en organisasjon som har innført en annen miljøstyringsordning og ønsker å gå over til EMAS.
2. Gjøre det lettere å sammenligne Miljøfyrtårn-kravene med kravene i EMAS.

Som en forberedelse til denne vurderingen har Kommisjonen gjennomført en gap-analyse mellom kravene i de to systemene. På grunnlag av denne analysen er de relevante kravene inndelt i sentrale kravgrupper etter de ulike delene av miljøstyringsordningen. Deretter ble disse delene vurdert opp mot de tilsvarende kravene i EMAS-forordningen.

Følgende deler av miljøstyringsordningen vil bli analysert på de følgende sidene i denne rapporten:

1. God forankring i den øverste ledelsen
2. Utarbeidelse av en miljøgjennomgang – foreløpig analyse
3. Fastsettelse av en miljøpolitikk
4. Kontroll av etterlevelse av regelverket
5. Fastsettelse av mål og miljøprogram for å sikre kontinuerlig forbedring
6. Organisasjonsstruktur, opplæring og arbeidstakermedvirkning
7. Krav til dokumentasjon
8. Virksomhetsstyring
9. Beredskap og krisehåndtering
10. Kontroll, intern revisjon og korrigerende tiltak
11. Kommunikasjon (intern og eksternt)
12. Ledelsens gjennomgang.

I tillegg skal denne rapporten også vurdere **akkrediterings- eller lisenskravene** for at en kvalifisert tredjemannsrevisor kan kontrollere ordningene.

For hver av disse delene skal den følgende vurderingen inneholde en nærmere beskrivelse av i hvilken grad Miljøfyrtårn-kravene er i samsvar med de tilsvarende kravene i EMAS. For å vurdere etterlevelsen har Kommisjonen vurdert i hvilken grad Miljøfyrtårn-kravene når målene for de tilsvarende kravene i EMAS med like høy robusthet og troverdighet⁽¹⁾.

I visse tilfeller oppfylder Miljøfyrtårn-ordningen EMAS-kravene til en viss grad, men ikke fullstendig. For å gi en nyansert vurdering er disse delene angitt som «delvis i samsvar med EMAS-kravene», i tillegg til at det er gitt forklaringer som kan være til hjelp for Miljøfyrtårn-sertifiserte organisasjoner som ønsker å nærme seg EMAS.

Etter vurderingen kan de ulike delene klassifiseres i tre kategorier:

- Ikke i samsvar med EMAS-kravene.
- Delvis i samsvar med EMAS-kravene.
- I samsvar med EMAS-kravene.

De delene som anses å være i samsvar med de tilsvarende EMAS-kravene (tredje gruppe), skal anses som likeverdige.

Beskrivelse av Miljøfyrtårn

Sertifiseringsordningen Miljøfyrtårn er Norges mest benyttede miljøstyringsordning, idet mer enn 5 000 gyldige sertifikater er gitt til små, mellomstore og store organisasjoner (Miljøfyrtårn retter seg ikke mot selskaper med komplekse miljøutfordringer⁽²⁾). Gjennom tiltak som er lette å gjennomføre, konkrete, relevante og lønnsomme (i bredeste forstand: lokalt, regionalt og globalt), kan foretakene forbedre sin miljøprestasjon, kontrollere sin miljøvirkning og vise at de tar samfunnsansvar.

Sertifiseringsordningen Miljøfyrtårn integrerer miljøstyringen av både interne og eksterne miljøaspekter i den rettslige rammen for norsk forskrift om systematisk helse-, miljø- og sikkerhetsarbeid i virksomheter.

Et foretak som ønsker å bli Miljøfyrtårn-sertifisert, er pålagt

Før sertifiseringen

1. å leie inn en kvalifisert Miljøfyrtårn-konsulent som opplæres, godkjennes og overvåkes av Miljøfyrtårn, for å
 - a) foreta en miljøgjennomgang (miljøanalyse) av foretaket. På grunnlag av denne foreløpige analysen vil han/hun velge ut bransjespesifikke kriterier som er relevante for foretaket, i tillegg til de felles kriteriene⁽³⁾ som får anvendelse på alle organisasjoner,
 - b) generere og hjelpe til med å fylle ut miljøredegjørelsen⁽⁴⁾ (miljøkartlegging) i Miljøfyrtårns nettportal,
 - c) bruke det nettbaserte verktøyet (miljøkartlegging) til å styre og dokumentere oppfyllelse av relevante kriterier,
 - d) lære opp den interne miljøansvarlige (miljøfyrtårnansvarlig) som organisasjonen har utpekt til å bruke Miljøfyrtårns nettportal, herunder miljøredegjørelsen,

⁽¹⁾ Den høye graden av etterlevelse som kreves, bør sees på bakgrunn av artikkel 4 i forordningen, som fastsetter vilkårene for å oppnå EMAS-registrering. I henhold til tredje ledd i denne artikkelen er organisasjoner som har en sertifisert miljøstyringsordning som er anerkjent i samsvar med artikkel 45, ikke plikt til å utføre de delene som er anerkjent som likeverdige med denne forordning. De delene som anerkjennes som likeverdige, bør derfor kunne sikre samme funksjon som de tilsvarende delene i EMAS når det gjelder innføring av og registrering i EMAS.

⁽²⁾ Se Miljøfyrtårns nettsted <http://eco-lighthouse.org/certification-scheme/>

⁽³⁾ Engelsk oversettelse av kriterier: <http://eco-lighthouse.org/statistikk/> (felles kriterier pluss utvalgte bransjespesifikke kriterier som er oversatt). For norske versjoner: <http://www.miljofyrtarn.no/dette-er-miljofyrtarn/bransjekriterier/9-miljt/miljt/55-bransjekriterier-gruppert>

⁽⁴⁾ Denne må ikke forveksles med EMAS' «miljøfråsegn» (miljøredegjørelse), som er angitt i artikkel 2 og 18 og i vedlegg IV B til EMAS-forordningen.

- e) lære opp den interne miljøansvarlige i å fylle ut den første utgaven av den årlige klima- og miljørapporten som hvert år (etter sertifiseringen) skal inneholde en redegjørelse for hele det foregående kalenderår,
 - f) styre prosessen for å oppfylle kriteriene.
2. Før sertifiseringsprosessen kan avsluttes, skal organisasjonen, gjennom de opplysninger den selv gir på nettet i forbindelse med miljøredegjørelsen, bekrefte status for overholdelse av et sett allmenne og bransjespesifikke kriterier. Alle allmenne og bransjespesifikke kriterier må være oppfylt for å bli sertifisert. Denne «foreløpige» egenrapporteringen skal dokumenteres skriftlig og inngå i miljøredegjørelsen.
 3. Miljøfyrtårn utvikler allmenne og bransjespesifikke kriterier i samarbeid med relevante offentlige organer, forskere, interesseorganisasjoner, kunder og erfarne konsulenter og sertifisører for å identifisere og håndtere relevante miljøaspekter og effektive tiltak for den aktuelle bransjen. Kriteriene revideres regelmessig.
 4. Kriteriene er ryggraden i styringssystemet, som sikrer at ordningen fungerer tilfredsstillende. Rapportering av at alle kriteriene er oppfylt, skal skje via miljøredegjørelsen i Miljøfyrtårns nettportal.
 5. Klima- og miljørapporten skal fylles ut og sendes inn via Miljøfyrtårns nettportal. Den omfatter både universelle indikatorer og parametere som gjelder for alle bransjer, og spesifikke indikatorer avhengig av relevante kriterier som er valgt.
 6. Når foretaket anser at alle kriteriene er oppfylt og den første klima- og miljørapporten sendt inn, utføres sertifiseringen av en sertifisør/miljøkontrollør. Han/hun får tilgang til relevante opplysninger i nettportalen før han/hun foretar besøk på stedet og gjennomfører intervjuer og kontroller. Miljøkontrolløren/sertifisøren foretar sertifiseringen på vegne av kommunen der foretaket er etablert, men får opplæring og godkjenning (lisens) og overvåkes av Miljøfyrtårns hovedadministrasjon, som (siden 2017) også omfatter observasjon på stedet. Avvik fra kriteriene og lukking av avvikene skal dokumenteres i miljøredegjørelsen.
 7. De dokumenterte resultatene av hele prosessen kontrolleres av Stiftelsen Miljøfyrtårn, og det utstedes et sertifikat. Det er først på dette stadiet at sertifiseringsrapporten og godkjenningsbrevet utstedes.

Etter sertifiseringen

Etter sertifiseringen skal klima- og miljørapporten sendes inn årlig innen 1. april. Den skal inneholde opplysninger om status for en rekke parametere og om hvorvidt tidligere oppgitte miljømål er nådd, og en detaljert beskrivelse av framtidige mål. Denne årsrapporten skal utarbeides av den miljøansvarlige.

Resertifisering skjer hvert tredje år.

Prosessen er den samme, selv om det ikke foreligger noen plikt til å leie inn en konsulent for resertifiseringen. I stedet er det den miljøansvarlige (miljøfyrtårnsansvarlig) som har ansvar for å organisere resertifiseringen og kontrollere at kriteriene fortsatt overholdes, fylle ut miljøredegjørelsen og gi sertifisøren/miljøkontrolløren tilgang til foretakets dokumentasjon gjennom Miljøfyrtårns nettportal. Den nye miljøredegjørelsen med dokumentasjon og klima- og miljørapportene som er innsendt i foregående år, utgjør hoveddokumentasjonen som sendes inn før resertifisering. På møtet med foretaket utfører sertifisøren/miljøkontrolløren intervjuer og foretar stikkprøvekontroller og inspeksjon av anlegget, på samme måte som ved førstegangs sertifisering.

Merknad:

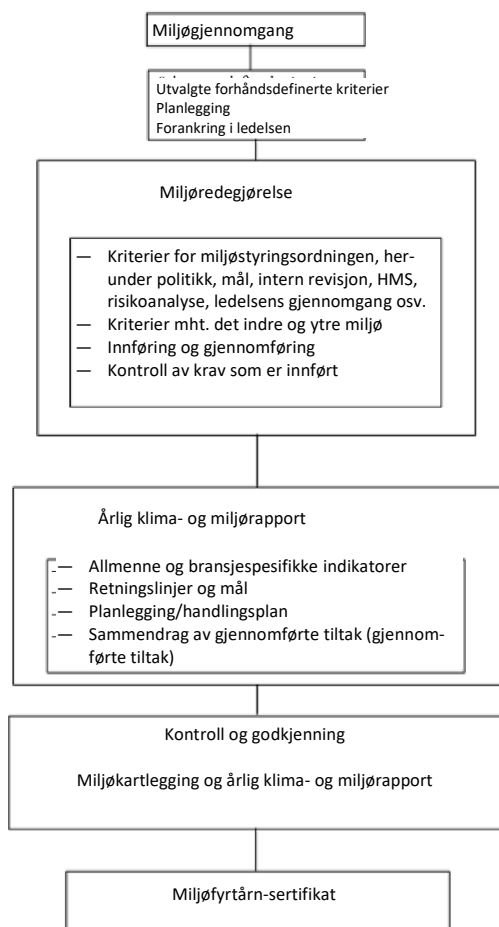
Av ca. 430 norske kommuner er over 300 betalende medlemmer av sertifiseringsordningen Miljøfyrtårn. Medlemskap innebærer lettere Miljøfyrtårn-sertifisering for lokale foretak ved at de er sikret tilgang til en lokal sertifisør/miljøkontrollør. Kommunene forventes også å arbeide for å få sine egne foretak sertifisert.

Miljøkontrollører/sertifisører som deltar i sertifiseringsfasen, kan være ansatt i kommunen/fylkeskommunen eller i et privat foretak og *læres opp, godkjennes og overvåkes* av Stiftelsen Miljøfyrtårn. Det er viktig å merke seg at det i Miljøfyrtårn-ordningen er kommunen som er sertifiseringsorgan, i den forstand at sertifisørene (som har Miljøfyrtårn-lisens) driver sin virksomhet på vegne av kommunen, ikke administrasjonen i Miljøfyrtårn.

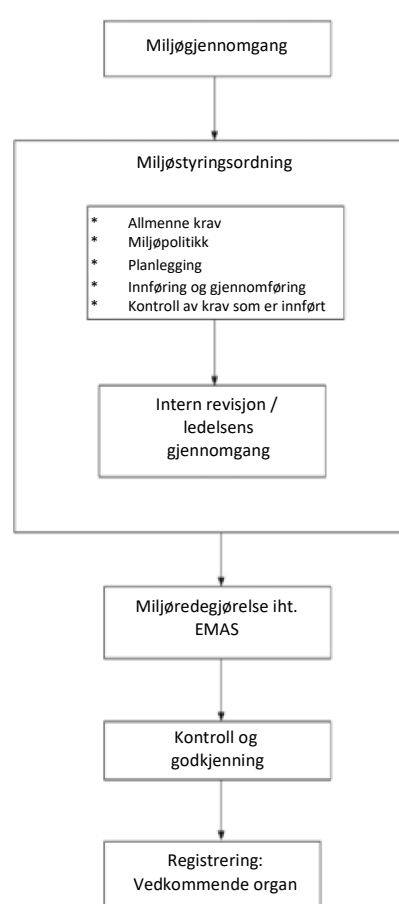
Stiftelsen Miljøfyrtårn er sertifisert i samsvar med ISO-9001:2015 per mai 2016.

Generell oversikt over gjennomføringen av Miljøfyrtårn-ordningen og EMAS

Generell oversikt over gjennomføringen av Miljøfyrtårn-ordningen

Generell oversikt over gjennomføringen av EMAS

DEL 1

God forankring i den øverste ledelsen

Tilsvarende EMAS-krav

- God forankring i den øverste ledelsen. I EMAS er det den øverste ledelsen som skal fastsette organisasjonens miljøpolitikk (1.1) og står ansvarlig for at miljøstyringsordningen gjennomføres forsvarlig (1.2), herunder for å utpeke en miljøstyringsansvarlig (1.3). Rettslig grunnlag: Artikkel 2 nr. 1 og vedlegg II punkt A.2 og A.4
- Ledelsen bør regelmessig gjennomgå framdriften og håndtere problemer som påvises. Ledelsen skal delta regelmessig på møter og initiativer innenfor rammen av miljøstyringsordningen. (Vedlegg II punkt A.6)

Vurdering av tilsvarende Miljøfyrtårn-krav

- God forankring i den øverste ledelsen.
- Definisjon av organisasjonens miljøpolitikk:

I henhold til felles kriterium 1945⁽¹⁾ er organisasjonene pålagt å fastsette en miljøpolitikk. Videre skal beslutningen om å delta i ordningen og forpliktelsen til å overholde ulike kriterier godkjennes av ledelsen.

⁽¹⁾ Bransjekriterium 1945 lyder: «Virksomheten skal fastsette miljøpolicy og mål for helse, miljø og sikkerhet. Dokumenteres i virksomhetens miljøledelsessystem, eller under handlingsplan i Miljøfyrtårns årlige klima- og miljørapport.»

1.2. Ansvar for korrekt gjennomføring av miljøstyringsordningen:

Felles kriterium 6 lyder: *«Virksomhetens ledelse skal gjennomføre en årlig gjennomgang for å vurdere om HMS-systemet og miljøfyrtårnrutinene fungerer etter hensikten.»*

Ved å undertegne Miljøfyrtårn-vilkårene og referatet fra ledelsens årlige gjennomgang tar den øverste ledelsen ansvaret for at styringsordningen gjennomføres korrekt, og at den årlige klima- og miljørapporten (klima- og miljørapport) er korrekt.

1.3. Utpeking av miljøstyringsansvarlig:

Et medlem av personalet utpekes som miljøansvarlig (Miljøfyrtårnansvarlig). Dette trenger ikke være en oppgave på heltid – det kommer an på organisasjonens størrelse. Den miljøansvarlige kan ha fått opplæring av konsulenten i forbindelse med den første sertifiseringen eller av sin forgjenger. I større organisasjoner deltar den miljøansvarlige iblant på Miljøfyrtårns konsulentkurs (og kvalifiserer seg dermed som intern konsulent (internkonsulent)). Hans/hennes oppgaver er angitt under krav 6 (organisasjonsstruktur, opplæring og arbeidstakermedvirkning).

2. Ledelsen skal regelmessig gjennomgå framdriften og håndtere problemer som påvises.

Dette gjøres ved ledelsens årlige gjennomgang⁽¹⁾ (ledelsens gjennomgang), som undertegnes av ledelsen (ledelsen undertegner referatet fra ledelsens gjennomgang). En rapport om manglende samsvar med krav (i lov/forskrifter og/eller i Miljøfyrtårn-kriterier) og de(n) årlige klima- og miljørapporten(e) skal framlegges. Sistnevnte omfatter en vurdering av miljøprestasjon og miljømålene for det kommende året. (Re-)sertifiseringsrapporter kan framlegges, særlig i tilfelle av avvik.

Denne årlige vurderingen er altså en kvalitetskontroll (kundetilfredshet, organisering, avvik som avdekkes), men handler også om i hvilken grad miljømålene har blitt nådd og handlingsplanen gjennomført, og omfatter en gjennomgang av framdriften på områder som avfall, energiforbruk og miljøindikatorer av betydning for bransjen. Eventuelle avvik i forhold til Miljøfyrtårn-kriterier og/eller kriterier knyttet til det ytre miljø skal håndteres på dette nivået (umiddelbart, eller om dette ikke er mulig, ved å sette det opp på handlingsplanen for det kommende året).

Felles kriterium 1950 fastsetter: «Virksomheten skal ha etablert en rutine for å rapportere og behandle avvik.»⁽²⁾ Ledelsen har dermed ansvar for miljøpolitikken, målene og resultatene i Miljøfyrtårn-ordningen ved at den (minst) årlig skal ajourføre og bekrefte sin forpliktelse.

Det ytterligere HMS-systemet som norsk lov⁽³⁾ krever, sikrer dessuten at miljømålene som settes opp i handlingsplanen og som det rapporteres om i avsnittet om resultater i den årlige klima- og miljørapporten, er oppfylt og at anvisningene er fulgt.

Kommisjonens konklusjon

Øverste leder undertegner vilkårene og forpliktelsene overfor Miljøfyrtårn i første fase av sertifiseringsprosessen (via nettportalen). I henhold til felles kriterium 1945 er organisasjonene pålagt å fastsette en miljøpolitikk. Ledelsen skal gjøre en detaljert granskning (gjennom kontroller) gjentatte ganger og på ulike tidspunkt i løpet av året og i ledelsens årlige gjennomgang. En organisasjon som gjennomfører Miljøfyrtårn-ordningen, må også oppnevne en miljøansvarlig som skal rapportere til den øverste ledelsen (eller er en del av den øverste ledelsen) og samarbeide med de ansatte i spørsmål i tilknytning til Miljøfyrtårn-ordningen.

⁽¹⁾ Plikt til internkontroll: «Plikten til å innføre og utøve internkontroll påhviler «den som er ansvarlig» for virksomheten. Med dette menes virksomhetens ledelse/eier. Selv om internkontroll må utøves på alle nivåer i virksomheten, tilligger hovedansvaret for å sette i gang arbeidet og å holde det i gang det øverste nivået i virksomheten. Paragrafen presiserer imidlertid at plikten til å innføre og å utøve internkontroll skal gjøres i samarbeid med arbeidstakerne, arbeidsmiljøutvalg, verneombud og/eller tillitsvalgte der dette finnes.»

⁽²⁾ Kriteriet er hjemlet i Forskrift om systematisk helse-, miljø- og sikkerhetsarbeid i virksomheter (internkontrollforskriften) § 5.7.

⁽³⁾ Lenke til regelverk: <https://www.arbeidstilsynet.no/hms/internkontroll/> og for ytterligere opplysninger: <http://www.hse.gov.uk/>.

På grunnlag av disse opplysningene anerkjenner Kommisjonen at den delen av Miljøfyrtårn-ordningen som gjelder **god forankring i den øverste ledelsen, er i samsvar** med de tilsvarende kravene i EMAS og derfor kan anses som likeverdig.

DEL 2

Utarbeidelse av en miljøgjennomgang (foreløpig analyse)

Tilsvarende EMAS-krav

Før registrering skal organisasjonen gjennomføre en miljøgjennomgang basert på vedlegg I til forordningen (artikkel 4 nr. 1 bokstav a), vedlegg I, vedlegg II punkt A.3.1).

Den foreløpige analysen skal omfatte følgende områder:

1. Angivelse av gjeldende lovfestede miljøkrav.
2. Bestemmelse av alle direkte og indirekte miljøaspekter som har en vesentlig innvirkning på miljøet, eventuelt med angivelse av kvalitet og kvantitet, og utarbeiding av et register over de aspekter som anses som vesentlige.
3. Beskrivelse av kriteriene for vurdering av hvor betydelige miljøvirkningene er.
4. Undersøkelse av eksisterende framgangsmåter og praksis for miljøstyring.
5. Evaluering av tilbakemeldinger fra undersøkelser av tidligere hendelser.

Denne gjennomgangen skal kontrolleres av den eksterne kontrolløren.

Vurdering av tilsvarende Miljøfyrtårn-krav

Generell vurdering: Den foreløpige analysen i Miljøfyrtårn-ordningen, den såkalte miljøkartleggingen, utføres av en konsulent (som opplæres, godkjennes og overvåkes av Miljøfyrtårn). Etter en analyse av organisasjonen velger han/hun ut relevante kriterier som organisasjonen skal oppfylle for å oppnå Miljøfyrtårn-sertifisering. På grunnlag av denne analysen genereres den nettbaserte miljøredegjørelsen (miljøkartlegging) som en liste over kriterier som skal oppfylles, og som skal være til hjelp for organisasjonen med å identifisere de områdene som må forbedres. I neste trinn kan organisasjonen benytte den interaktive prosedyren på Miljøfyrtårns nettportal (miljøfyrtårnportalen) for å registrere framdriften og overvåke hele listen over gjeldende kriterier som skal oppfylles.

Miljøfyrtårn tilbyr felles kriterier som gjelder for samtlige sektorer, pluss bransjespesifikke kriterier fastsatt på forhånd for 14 ulike bransjer⁽¹⁾.

1) Angivelse av gjeldende lovfestede miljøkrav.

De felles kriteriene omfatter også kontroll av etterlevelsen av lovfestede krav. Dette kontrolleres i samsvar med felles kriterium 1944: *Virksomheten skal ha tilgjengelig⁽²⁾ en oppdatert oversikt over relevante lover og forskrifter innenfor helse, miljø og sikkerhet*. Tilgang og registrering lettes gjennom det norske offentlige nettstedet Regelhjelp⁽³⁾, der foretaket legger inn sitt entydige organisasjonsnummer, genererer en liste over gjeldende lovfestede krav som gjelder for foretaket, herunder i tilknytning til miljøet. I de felles og bransjespesifikke kriteriene er alle kriterier som følger av lover og forskrifter, klart merket med symbolet § for å vise at hensikten med kriteriet er å oppfylle lovfestede krav.

2) Bestemmelse av alle direkte og indirekte miljøaspekter som har en vesentlig innvirkning på miljøet, eventuelt med angivelse av kvalitet og kvantitet, og utarbeiding av et register over de aspekter som anses som vesentlige.

I prosessen med å utvikle bransjekriterier identifiseres og oppføres miljøaspekter som er sentrale for de bransjene som omfattes av Miljøfyrtårns spesifikke kriterier. De forhåndsdefinerte kriteriene er utarbeidet i samarbeid med berørte bransjeorganisasjoner, interessegrupper, myndighetene, vitenskapsmenn/forskere og de viktigste kundene. Formålet med den interaktive genereringen av et forhåndsdefinert kriteriesett er å hjelpe og veilede organisasjonene slik at de lett kan fastsette en tydelig referanseverdi. Denne prosessen er helt klart en av de største forskjellene mellom EMAS og Miljøfyrtårn-ordningens metoder. Mens den første fokuserer på å identifisere miljøaspekter på organisasjonsnivå, identifiserer den andre ordningen disse på bransjenivå.

⁽¹⁾ <http://eco-lighthouse.org/statistikk/>

⁽²⁾ For sertifisøren og organisasjonen generelt

⁽³⁾ www.regelhjelp.no

Av 31 felles kriterier hevder Miljøfyrtårn at 35 prosent er systemkriterier, mens 4 prosent gjelder arbeidsmiljøet og 52 prosent det ytre miljøet⁽¹⁾. Av de bransjespesifikke kriteriene hevder Miljøfyrtårn at gjennomsnittlig 10 prosent er systemkriterier, 20 prosent gjelder arbeidsmiljøet og 70 prosent det ytre miljøet⁽²⁾. Ser man nærmere på de kriteriene der det foreligger flest sertifikater (som følgelig blir hyppigst revidert og ajourført), for eksempel hotell og dagligvare⁽³⁾, ser man at disse kriteriene omfatter en rekke relevante sentrale miljøaspekter.

De felles kriteriene (felles kriterier) omfatter også kriterium 1963, «Andre miljøaspekter», som forplikter foretaket til å gjøre en vurdering for å se om det er andre miljøaspekter ved virksomheten som ikke er omfattet av de felles kriteriene og de bransjespesifikke kriteriene: «Det skal gjøres en vurdering for å se om det er andre miljøaspekter i virksomheten som er vesentlige, og som krever tiltak og eventuelt måling og oppfølging i handlingsplanen.» Miljøfyrtårn definerer imidlertid ikke hvordan dette kriteriet skal anvendes, for eksempel hva slags aspekter som skal tas i betraktning (direkte eller indirekte), og hvordan omfanget av virkningene av dem skal vurderes⁽⁴⁾. Videre er det heller ikke klart hvordan oppfyllelsen av dette kriteriet skal vurderes, blant annet på hvilket grunnlag Miljøfyrtårn-sertifisøren skal kunne sikre at alle vesentlige miljøaspekter er identifisert⁽⁵⁾.

Kriteriene på listen kontrolleres i forbindelse med kontroll/sertifisering, og alle må være oppfylt før⁽⁶⁾ sertifisering kan gis. Kriteriene skal kontrolleres på nytt hvert tredje år i forbindelse med resertifisering.

3) *Beskrivelse av kriteriene for vurdering av hvor betydelige miljøvirkningene er.*

Vurderingen av miljøvirkningene gjøres gjennom prosessen med å utvikle bransjekriterier. Vurderingen utføres altså ikke av organisasjonen, men vurderes på sektornivå av berørte parter i bransjen. EMAS vedlegg I nr. 3 inneholder nærmere retningslinjer og kriterier for å vurdere betydningen av miljøvirkninger på organisasjonsnivå. Miljøfyrtårn har ikke framlagt slike retningslinjer; vurderingen utføres snarere på bransjenivå av rådgivende ekspertgrupper.

4) og 5) *Eksisterende framgangsmåter og praksis og vurdering av tilbakemeldinger fra undersøkelser av tidligere hendelser.*

Eksisterende framgangsmåter og praksis er undersøkt og vurdert på bakgrunn av bransjekriteriene. Før sertifisering må det utarbeides en første årlig klima- og miljørapport som legges ved miljøredegjørelsen. Rapporten inneholder positive og negative punkter i organisasjonens miljøstyring. Den tar uttrykkelig hensyn til «gjennomførte tiltak» for å rette på situasjoner som ikke var/er optimale. Basert på disse opplysningene skal det utarbeides en handlingsplan (handlingsplan med mål).

Kommisjonens konklusjon

Den foreløpige analysen i Miljøfyrtårn-ordningen bygger på et kriteriesett basert på miljøaspekter som er identifisert på sektornivå. Miljøfyrtårn-ordningen kan ta behørig hensyn til en vesentlig del av organisasjonens potensielle miljøaspekter når den definerer bransjekriteriene. I forbindelse med forberedelsene til sertifisering skal organisasjonen så ta opp disse aspektene i sin vurdering av i hvilken grad de fastsatte kriteriene er oppfylt.

Ifølge EMAS skal det gjennomføres en individuelt tilpasset analyse av organisasjonens spesifikke direkte og indirekte miljøaspekter, og organisasjonen skal fastsette kriterier for å fastslå omfanget av virkningene knyttet til de ulike aspektene som er identifisert i forbindelse med den enkelte organisasjon. Hensikten med denne organisasjonsrettede metoden er å identifisere aspekter som har betydning for den aktuelle organisasjonen, og ikke for sektoren som sådan. Denne individuelle tilpasningen er en av de viktigste forskjellene mellom de to ordningene.

(1) <http://www.miljofyrtarn.no/dokumenter/bransjekrav/844-general-industry-criteria/file> og <http://www.miljofyrtarn.no/dokumenter/bransjekrav/866-guidance-to-the-general-industry-criteria/file>

(2) Statistikk fra Miljøfyrtårn når det gjelder hoteller: <http://miljofyrtarn.no/dokumenter/bransjekrav/864-industry-criteria-hotel/file> og når det gjelder dagligvare: <http://miljofyrtarn.no/dokumenter/bransjekrav/863-industry-criteria-retail-grocery-store/file>

(3) <http://eco-lighthouse.org/statistikk/>

(4) Miljøfyrtårns veiledning til felles kriterier per 4.5.2017 – kriterium 1963: «Det vil være tilstrekkelig med en egen vurdering av ytterligere miljøaspekter, der virksomheten anser det som nødvendig å iverksette reduserende tiltak. Virksomheten står fritt med hensyn til metodevalg for å komme frem til disse miljøaspektene. Men kan knyttes opp til risikoanalysen på ytre miljø.»

(5) Miljøfyrtårn-sertifisørene er opplært til å vurdere overholdelsen av faktiske kriterier, ikke til å foreta noen særskilt vurdering av de ulike miljøaspektene.

(6) Se også krav 4: Etterlevelse av regelverket

Miljøfyrtårn-ordningens felles kriterium 1963, som krever at det også tas hensyn til relevante «Andre miljøaspekter», kan brukes til å utvide analysen og gjennomføre en mer spesifikk gjennomgang. I veiledningen til dette kriteriet anbefaler Miljøfyrtårn-ordningen at dette kan anvendes i forbindelse med risikoanalysen. Den definerer imidlertid ikke hvordan betydningen av disse ytterligere aspektene skal vurderes.

Begge strategiene er verdifulle og har både fordeler og ulemper, men metodene som anvendes, er svært forskjellige. De forfølger et lignende mål — å identifisere vesentlige miljøaspekter, men med ulike metoder. Miljøfyrtårn-ordningen fokuserer på å identifisere miljøaspekter på sektornivå, mens EMAS tar sikte på å identifisere vesentlige aspekter på organisasjonsplan. Av denne grunn kan de to strategiene ikke anses som likeverdige⁽¹⁾.

På grunnlag av disse opplysningene anser Kommisjonen at den delen av Miljøfyrtårn-ordningen som gjelder **utarbeidelse av en miljøgjennomgang, delvis er i samsvar med** de tilsvarende kravene i EMAS.

Mulige tiltak for å nærme seg EMAS

Selv om denne delen av Miljøfyrtårn-ordningen ikke kan anses som likeverdig, viser analysen at det foreligger nært samsvar med mange tilhørende EMAS-krav. For å oppnå samsvar med alle tilsvarende krav bør følgende elementer legges til:

- En overgang fra en strategi basert på risikoanalyse til en strategi og metode basert på EMAS vedlegg I, med sikte på også å identifisere vesentlige miljøaspekter som ikke omfattes av bransjekriteriene.
- I denne forbindelse burde felles kriterium 1963 anvendes på grunnlag av bestemmelsen om miljøredegjørelsen i henhold til EMAS.
- Sertifisøren i henhold til Miljøfyrtårn-ordningen skal benytte en hensiktsmessig metode for å påse at eventuelle andre miljøaspekter, indikatorer og lovfestede krav er identifisert og håndtert.

DEL 3

Fastsettelse av en miljøpolitikk

Tilsvarende EMAS-krav

Den øverste ledelsen skal fastsette organisasjonens miljøpolitikk. Denne politikken skal omfatte de ulike elementene nevnt i vedlegg II til EMAS-forordningen. (Artikkel 4 nr. 1 bokstav b) og vedlegg II punkt A.2)

Vurdering av tilsvarende Miljøfyrtårn-krav

Miljøfyrtårn-ordningen omfatter et formelt krav om fastsettelse av mål i kriterium 1945 («Virksomheten skal fastsette miljøpolicy⁽²⁾ og mål for helse, miljø og sikkerhet. Dokumenteres i virksomhetens miljøledelsessystem, eller under handlingsplan i Miljøfyrtårns årlige klima- og miljørapport»). Miljøpolitikken og de spesifikke miljømålene håndteres først ved at det før sertifiseringen fastsettes kriterier som deretter angis i miljøredegjørelsen (miljøkartlegging). I neste fase kontrolleres miljøprestasjonen opp mot utvalgte indikatorer i den årlige klima- og miljørapporten, som også inneholder en handlingsplan for kontinuerlig forbedring.

Kommisjonens konklusjon

I henhold til det nylig reviderte kriteriet 1945 er foretaket forpliktet til å definere en miljøpolitikk. Kombinasjonen av miljøredegjørelsen, der kriteriene fastsettes, og den årlige klima- og miljørapporten, der indikatorene kontrolleres og målene fastsettes, bidrar til miljøpolitikken og gjør den lettere å gjennomføre.

Viljen til å bli sertifisert etter Miljøfyrtårn-ordningen og til å skrive under på vilkårene og forpliktelsene i Miljøfyrtårn-ordningen viser at man har til hensikt å styrke håndteringen av miljøaspektene og kontinuerlig forbedre miljøprestasjonene. Den årlige klima- og miljørapporten omfatter en «handlingsplan» og ansporer derfor til kontinuerlig forbedring.

⁽¹⁾ Det er spesielt viktig å understreke disse forskjellene i metode når det gjelder artikkel 4 i forordningen. Å erstatte EMAS' miljøgjennomgang med Miljøfyrtårn-ordningens miljøkartlegging vil ikke fungere i forbindelse med gjennomføring av EMAS.

⁽²⁾ I samsvar med EMAS vedlegg II punkt A.2

Den årlige klima- og miljørapporten skal godkjennes av ledelsen i forbindelse med dens årlige gjennomgang.

På grunnlag av disse opplysningene anerkjenner Kommisjonen at den delen av Miljøfyrtårn-ordningen som gjelder **fastsettelse av en miljøpolitikk**, er i samsvar med de tilsvarende kravene i EMAS og derfor kan anses som likeverdig.

DEL 4

Kontroll av etterlevelse av regelverket

Tilsvarende EMAS-krav

EMAS pålegger organisasjonene å

1. angi sine rettslige forpliktelser knyttet til miljøet,
2. sikre at disse kravene oppfylles,
3. fastsette egnede framgangsmåter for å oppfylle disse kravene fortløpende,
4. framlegge faktiske bevis og dokumentasjon på etterlevelsen.

(Artikkel 4 nr. 1 bokstav b) og nr. 4 og vedlegg II punkt A.3.2, B.2 og A.5.2)

Vurdering av tilsvarende Miljøfyrtårn-krav

1. Før Miljøfyrtårn-sertifiseringen skal konsulenten utarbeide en liste over kriterier. I henhold til felles kriterium 1944⁽¹⁾ har foretaket plikt til å sikre sertifisøren/miljøkontrolløren (og dessuten hele selskapet) tilgang til en ajourført oversikt over relevante lover og forskrifter som gjelder for foretaket.

Gjennom det statlige norske nettstedet *Regelhjelp*⁽²⁾ vil foretaket basert på sitt organisasjonsnummer få en liste over hvilke lover og forskrifter det må overholde, slik at det blir lettere å overholde dette kriteriet. De lover og forskrifter som er mest relevante for bransjen, utgjør en del av de felles kriteriene og bransjespesifikke kriteriene (merket med §) som må overholdes for sertifisering og resertifisering. Ledelsens årlige gjennomgang sikrer at oversikten ajourføres årlig (gjennom den årlige HMS-gjennomgangen).

Listen over kriterier inneholder også kriterier som organisasjonen er pålagt i henhold til lov eller forskrift.

Eksempler:

- Lovfestet allment kriterium 42: «farlig avfall (og ...) skal lagres forsvarlig og leveres til (...) mottak i henhold til avfall-forskriften».
- Lovfestet spesifikt kriterium 311: «Avløpsvann skal jevnlig måles og prøvetas iht bestemmelser i lokale forskrifter, jf. forurensningsforskriften §15A-3 og 4.»

2. Foretaket skal gjøre en egenvurdering før sertifiseringen og bekrefte samsvar med disse kriteriene. Kriteriene skal deretter kontrolleres på nytt under sertifiseringen av en uavhengig miljøkontrollør/sertifisør fra tredjemann. Før Miljøfyrtårn-sertifikatet utstedes, skal Stiftelsen Miljøfyrtårn igjen kontrollere arbeidet utført av konsulenten, foretaket og sertifisøren/miljøkontrolløren og godkjenne det. Sjekken skal gjentas ved resertifiseringen hvert tredje år. Alle kriteriene må oppfylles før sertifiseringen kan gjøres, også de felles og de spesifikke kriteriene som er hentet direkte fra norsk lovgivning og innarbeidet i Miljøfyrtårn-kriteriene (merket med «§»). Avvik i forhold til et lovfestet krav som ikke er et Miljøfyrtårn-kriterium, håndteres i felles kriterium 1950, som forplikter foretakene til å fastsette rutiner for rapportering og håndtering av avvik i forhold til regelverket. På grunnlag av dette kriteriet kan foretaket sertifiseres dersom det viser at det har et system for å håndtere avvik. Sertifisøren/miljøkontrolløren skal kontrollere overholdelse av Miljøfyrtårn-kriteriene og kontrollere at foretaket har innført en framgangsmåte for å rette opp manglende overholdelse av allmenne lovbestemmelser.

I motsetning til EMAS krever ikke Miljøfyrtårn-ordningen at organisasjonene skal gi sertifisøren bevis på fullstendig overholdelse av miljølovgivningen⁽³⁾ utover de spesifikke (lovfestede) kriteriene.

(1) Felles kriterium 1944: *Virksomheten skal ha tilgjengelig en oppdatert oversikt over relevante lover og forskrifter innenfor helse, miljø og sikkerhet.*

(2) <http://www.regelhjelp.no/> og <http://www.miljofyrtarn.no/dette-er-milj%C3%B8fyrt%C3%A5rn/bransjekriterier>

(3) EMAS-forordningen, vedlegg II nr. B.2.2.

3. Resertifisering skal gjøres hvert tredje år. Da skal alle kriterier kontrolleres på nytt, herunder felles kriterium 1950 om avvik. Foretaket kan ikke resertifiseres dersom ikke alle kriterier er oppfylt.

Dokumentasjonen på at regelverket etterleves, vurderes av sertifisøren under (re-)sertifiseringen, men er derfor begrenset til sertifisørens kompetanse (se krav om akkreditering). Imidlertid er de lovfestede kriteriene formulert på en slik måte at en opplært sertifisør/miljøkontrollør er i stand til å vurdere etterlevelsen og dokumentere om kravene er oppfylt. Sertifisøren/miljøkontrolløren skal også kontrollere at foretaket har den ajourførte oversikten over lover og forskrifter tilgjengelig, og at det finnes et system for å håndtere avvik.

At de lovfestede kravene overholdes, sikres videre ved den årlige interne HMS-revisjonen, som inngår i ledelsens årlige gjennomgang. HMS-revisjonen skal ta opp alle former for avvik fra lovfestede krav.

På Miljøfyrtårn-portalene finnes veiledning og eksempler på rutiner for å håndtere avvik (felles kriterium 1950).

4. I samsvar med beskrivelsen gitt i nr. 2 i dette avsnitt skal den framlagte dokumentasjon begrense seg til de spesifikke lovfestede kravene som omfattes av Miljøfyrtårn-kriteriene, og skal ikke dekke alle gjeldende lovfestede miljøkrav. Dokumentasjonen skal framlegges og lagres gjennom Miljøfyrtårn-ordningens digitale grensesnitt.

Kommisjonens konklusjon

I likhet med prosessen som er fastsatt for miljøredegjørelsen (foreløpig analyse), bygger Miljøfyrtårn-ordningen på et kriteriumbasert system for å vurdere organisasjonenes etterlevelse av regelverket. Et slikt system sammen med det statlige nettstedet *Regelhjelp*⁽¹⁾ anses å gi god oversikt over de lovfestede kravene som bør oppfylles i henhold til EMAS.

Først gjøres en egen vurdering før sertifiseringen av om alle Miljøfyrtårn-kriterier er oppfylt, herunder de lovfestede kriteriene, og dette kontrolleres så av miljøkontrolløren/sertifisøren i forbindelse med sertifiseringen. Ved det minste avvik i forhold til ett enkelt kriterium blir det ikke utstedt noe sertifikat.

Bevis på at (de lovfestede) Miljøfyrtårn-kriteriene er oppfylt, skal gjøres tilgjengelig gjennom systemet. Miljøfyrtårn-ordningen krever også at organisasjonen har innført en rutine for å rapportere og håndtere gjenstående tilfeller av avvik⁽²⁾ fra lovfestede bestemmelser. At de viktigste lovene og forskriftene knyttet til helse, miljø og sikkerhet, blir fulgt, blir kontrollert årlig ved hjelp av HMS-sjekklisten, som skal bekreftes og undertegnes av daglig leder og gjennomgås av ledelsen. Veiledningen til felles kriterium 1944 sier uttrykkelig at det kreves overholdelse av, ikke bare oversikt over lovfestede krav.

I motsetning til EMAS inneholder ikke Miljøfyrtårn-ordningen noe kriterium som krever at organisasjonen skal overholde alle lovfestede miljøkrav. I stedet trekker Miljøfyrtårn-ordningen fram den viktigste miljølovgivningen gjennom relevante bransjekriterier og omformulerer de mest relevante delene av lovgivningen slik at de skal vært fullt ut forståelige for foretak og sertifisør.

Ved avvik fra lovfestede krav som ikke omfattes av Miljøfyrtårn-ordningens lovfestede kriterier, kan sertifisering videre gis under forutsetning av at foretaket har innført rutiner for rapportering og håndtering av avvik etter HMS-forskriften⁽³⁾.

En annen tydelig forskjell gjelder miljøkontrollørens kompetanse. EMAS' miljøkontrollører skal kunne oppdage om deler av lovgivningen er utelatt, og de skal derfor være formelt kvalifisert i så måte. Miljøfyrtårn-kontrollører får derimot opplæring som generalister. Miljøfyrtårn-ordningen foregriper dette ved å formulere (de lovfestede) kriterier på en klar og forståelig måte, men det kan stilles spørsmål ved miljøkontrollørens kompetanse til å identifisere manglende overholdelse av lovgivningen utover de lovfestede kriteriene som er fastsatt på forhånd.

Endelig er det også en forskjell sammenlignet med EMAS når det gjelder hvor ofte den eksterne kontrollen skal gjennomføres. Miljøfyrtårn-ordningen krever full resertifisering hvert tredje år. Da skal alle kriterier, også kriteriene knyttet til lovfestede krav, kontrolleres på nytt. I EMAS inngår resultater med hensyn til lovfestede bestemmelser også i EMAS-kontrollørens årlige godkjenning av miljøredegjørelsen. Merk imidlertid at 98 % av alle Miljøfyrtårn-foretak ville kommet inn under unntaket for små organisasjoner i henhold til artikkel 7 dersom de ble EMAS-sertifisert, og at intervallet mellom revisjoner (hvert annet år) og resertifisering (hvert fjerde år) da ville ha kommet nærmere Miljøfyrtårn-ordningen.

⁽¹⁾ <http://www.regelhjelp.no/>

⁽²⁾ Felles kriterium 1950: «Virksomheten skal ha etablert en rutine for å rapportere og behandle avvik.»

⁽³⁾ <http://eco-lighthouse.org/statistikk/> veiledningen til kriteriene finnes sist i dokumentet

På grunnlag av disse opplysningene anser Kommisjonen at den delen av Miljøfyrtårn-ordningen som gjelder **kontroll av etterlevelse av regelverket**, delvis er i samsvar med de tilsvarende kravene i EMAS.

Mulige tiltak for å nærme seg EMAS

Selv om denne delen av Miljøfyrtårn-ordningen ikke kan anses som likeverdig, viser analysen at det foreligger nært samsvar med mange av de tilsvarende kravene i EMAS. For å oppnå samsvar med alle tilsvarende krav bør følgende elementer legges til:

- Endre teksten i felles kriterium 1944 slik at den også angir at organisasjonene skal sikre at alle lovfestede miljøkrav er identifisert og oppfylt før sertifisering.
- Kreve at foretaket på anmodning skal kunne framlegge dokumentasjon på at relevante lovfestede miljøkrav er oppfylt.
- Sikre at etterlevelse av regelverket blir kontrollert av en tredjemannsrevisor som er akkreditert eller har lisens, hvert år for store organisasjoner og hvert annet år for små og mellomstore bedrifter.

DEL 5

Mål og miljøprogram fastsatt for å sikre kontinuerlig forbedring

Tilsvarende EMAS-krav

1. Organisasjonen skal ha fastsatt mål for å sikre kontinuerlig forbedring av miljøprestasjonen (artikkel 1 og vedlegg II nr. B.3 og B.4.3).
 2. For å nå disse målene skal et miljøhandlingsprogram fastsettes og gjennomføres. (Artikkel 18 nr. 7 og vedlegg II punkt A.2 og A.3.3).
-

Vurdering av tilsvarende Miljøfyrtårn-krav

I henhold til Miljøfyrtårn-ordningens framgangsmåter skal det før en organisasjon kan sertifiseres, utarbeides en detaljert miljøredegjørelse (miljøkartlegging, en sjekklister med relevante felles kriterier og relevante spesifikke kriterier som skal brukes ved sertifisering) og den første årlige klima- og miljørapporten, som skal inneholde de miljømål og tiltak som er planlagt for det kommende året, samt gjeldende miljøprestasjoner.

Deretter skal det hvert påfølgende år (innen 1. april) inngis en **årlig klima- og miljørapport** via Miljøfyrtårns nettportal. Miljøprestasjonen sammenlignes med det foregående året. Rapporten skal oppsummere de tiltak som er iverksatt, samt målene og delmålene som er nådd, og inneholde en handlingsplan for det kommende året. De(n) årlige klima- og miljørapporten(e) kontrolleres av sertifisøren/miljøkontrolløren ved førstegangs sertifisering og ved resertifisering hvert tredje år. Den kontrolleres hvert år i forbindelse med ledelsens årlige gjennomgang.

Den årlige klima- og miljørapporten genereres i Miljøfyrtårns nettportal på grunnlag av et sett allmenne indikatorer og indikatorer knyttet til bransjespesifikke kriterier. Miljømålene og handlingsplanen i klima- og miljørapporten skal vise kontinuerlig forbedring. Prosedyren er angitt i veiledningen til felles kriterium 7⁽¹⁾, tilhørende veiledning og Miljøfyrtårns nettportal.

Felles kriterium 1963 (Andre miljøaspekter) slår videre fast at «Det skal gjøres en vurdering for å se om det er andre miljøaspekter i virksomheten som er vesentlige, og som krever tiltak og eventuelt måling og oppfølging i handlingsplanen.» Handlingsplanen kan altså omfatte alle aspekter som er spesifikke for foretaket, og som ikke dekkes av de felles eller spesifikke kriteriene.

For foretak som ønsker å utvide sin klima- og miljørapport ytterligere, tilbyr Miljøfyrtårn tjenesten foretaksspesifikke indikatorer (virksomhetsspesifikke sjekkpunkter), der skreddersydde spørsmål og indikatorer som foretaket har definert, legges til rapporten.

⁽¹⁾ <http://eco-lighthouse.org/statistikk/> veiledningen til kriteriene finnes sist i dokumentet

Kommisjonens konklusjon

I forbindelse med sertifisering skal det utarbeides et innledende miljøstyringsprogram som inneholder vurderingskriterier og mål. Organisasjonens miljøprestasjon, framdrift og miljømål vurderes hvert år i den årlige klima- og miljørapporten generert i Miljøfyrtårns nettportal.

Miljøprogrammet ajourføres og vurderes på nytt i en ny miljøredegjørelse hvert tredje år i forbindelse med resertifisering.

Selv om disse prosessene fokuserer på aspekter som omfattes av et kriteriesett når miljøstyringsordningen utformes (herunder tilleggsaspektene som omfattes av felles kriterium 1963⁽¹⁾), kan de sikre kontinuerlig forbedring av miljøprestasjonen knyttet til disse aspektene.

På grunnlag av disse opplysningene anerkjenner Kommisjonen at den delen av Miljøfyrtårn-ordningen som gjelder **mål og miljøprogram fastsatt for å sikre kontinuerlig forbedring**, er i samsvar med de tilsvarende kravene i EMAS og derfor kan anses som likeverdig.

DEL 6

Organisasjonsstruktur (roller og ansvarsområder), opplæring og arbeidstakermedvirkning

Tilsvarende EMAS-krav

1. Ledelsen skal sikre tilgang til de ressursene (herunder menneskelige ressurser) som er nødvendige for å sikre at system fungerer etter hensikten. Roller og ansvarsområder bør fastsettes, dokumenteres og kommuniseres (vedlegg II punkt A.4.1).
2. Den øverste ledelsen skal peke ut en eller flere representanter som skal ha fastsatte oppgaver, ansvar og myndighet til å sikre at miljøstyringsordningen blir korrekt gjennomført og opprettholdt, og rapportere til den øverste ledelsen om miljøstyringssystemets virkningsgrad (vedlegg II punkt A.4.1).
3. Arbeidstakerne bør gis opplæring for å dekke miljøstyringsordningens behov (artikkel 1 og vedlegg II punkt A.4.2).
4. Arbeidstakerne bør delta aktivt i forbedringen av organisasjonens miljøprestasjoner. (Artikkel 1 og vedlegg II punkt A.4.2 og B.4).

-
1. Forpliktelse fra ledelsens side til å gjennomføre ordningen på en god måte og stille de nødvendige ressurser til rådighet:

I henhold til felles kriterium 1946: «Virksomheten skal utarbeide et organisasjonskart eller lignende som dekker sentrale roller. Eksempler er miljøfyrtårnansvarlig, verneombud, leder av arbeidsmiljøutvalg, HMS-ansvarlig, innkjøpsansvarlig og brannansvarlig.»

Ifølge norsk lovgivning skal den øverste ledelsen være ansvarlig for ledelsen av foretaket, herunder for HMS-ledelsen og dermed implisitt for gjennomføringen av miljøstyringsordningen. Dersom nødvendige ressurser ikke stilles til rådighet, vil det automatisk avdekkes mangler i den neste HMS-rapporten og den årlige klima- og miljørapporten. Manglene vil deretter måtte tas i betraktning i ledelsens årlige gjennomgang. En slik situasjon vil også gjøre det vanskeligere å bli resertifisert.

2. Særlige representanter for miljøstyringssystemet:

Et medlem av personalet utpekes som miljøansvarlig (Miljøfyrtårnansvarlig). Dette trenger ikke være en oppgave på heltid – det kommer an på organisasjonens størrelse. Den miljøansvarlige kan ha fått opplæring av konsulenten i forbindelse med den første sertifiseringen eller av sin forgjenger. Han/hun har til oppgave å

- fungere som kontaktperson for konsulenten (i begynnelsen av prosessen),
- fungere som kontaktperson for sertifisøren/miljøkontrolløren ved førstegangs sertifisering og resertifisering,
- sikre at bransjekriteriene oppfylles,

⁽¹⁾ Felles kriterium 1933: «Det skal gjøres en vurdering for å se om det er andre miljøaspekter i virksomheten som er vesentlige, og som krever tiltak og eventuelt måling og oppfølging i handlingsplanen.»

- lære opp og motivere sine kolleger,
- utarbeide og sende inn den årlige klima- og miljørapporten i Miljøfyrtårns nettportal,
- drøfte denne rapporten med ledelsen på ledelsens årlige gjennomgang (ledelsens gjennomgang), og med personalet på personalmøter, distribuere årsrapporten i organisasjonen gjennom intranett eller andre interne kommunikasjonskanaler,
- særlig kommunisere organisasjonens overordnede miljøpolitikk og målene for kommende år i samsvar med den årlige klima- og miljørapporten, overfor sine kolleger,
- kontinuerlig bidra til forbedring.

Miljøfyrtårn har innført nettbasert opplæring for å lære opp den miljøansvarlige (miljøfyrtårnansvarlig) i hvordan den årlige klima- og miljørapporten skal fylles ut, og særlig i hva som skal til for resertifisering.

Miljøfyrtårn har utarbeidet en instruks for den miljøansvarlige i henhold til felles kriterium 1947: «Virksomheten skal utarbeide en instruks for miljøfyrtårnansvarlig. Den miljøansvarlige bør involvere, motivere og inkludere de ansatte i organisasjonen. Miljøfyrtårn anser at aktiv arbeidstakermedvirkning er en hjørnestein i Miljøfyrtårn-systemet.»

I større organisasjoner kan også andre ansatte delta gjennom en miljøstyringsgruppe⁽¹⁾ (miljøgruppe). Miljøstyringsgruppen kan være integrert i arbeidsmiljøutvalget, som er lovpålagt i alle organisasjoner med mer enn 50 ansatte.

3. Opplæring:

Foretak og organisasjoner er bundet av felles kriterium 1951: «Virksomheten skal ha rutiner for å lære ansatte opp i grunnleggende helse-, miljø- og sikkerhetsarbeid (HMS) og holde dem oppdatert på endringer. Opplæringen skal omfatte gode rutiner for ytre miljø.»

Formålet er å sikre at de ansatte har tilstrekkelige kunnskaper og ferdigheter til å kunne utføre sitt arbeid korrekt og i samsvar med HMS-forskriftene. Hvor omfattende de ansattes opplæring skal være, vil avhenge av risikoene som er knyttet til foretakets virksomhet. Miljøfyrtårn har som grunntanke at det er organisasjonen som har best kunnskap om seg selv og sine ansattes ferdigheter/behov, og derfor er den som best kan bedømme hvilken opplæring som trengs. Kriteriet kontrolleres muntlig (av sertifisøren/miljøkontrolløren) gjennom spørsmål om hvilke framgangsmåter foretaket har med hensyn til opplæring av ansatte og nyansatte når det gjelder HMS.

Det avgjørende spørsmålet er om opplæringen er innrettet mot å forbedre miljøprestasjonene eller bare fokuserer på formelle Miljøfyrtårn-spørsmål og håndtering av HMS-risiko. Den HMS-sjekklisten Miljøfyrtårn bruker for å vurdere om Miljøfyrtårn-rutinene er kjent blant de ansatte, bekrefter at opplæringen omfatter mer enn rutiner og tar opp viktige miljøområder som avfallshåndtering, energieffektivitet og håndtering av farlige stoffer.

4. Arbeidstakermedvirkning:

For å oppfylle EMAS-kravene må de ansatte delta i prosessen for kontinuerlig forbedring av organisasjonens miljøprestasjon.

Det skal utpekes en miljøgruppe i organisasjonen, og de ansatte skal delta aktivt i miljøarbeidet⁽²⁾. De ansatte skal gjøres kjent med innholdet i klima- og miljørapporten og skal også uttrykkelig delta i prosessene som bidrar til å forbedre miljøprestasjonen, for eksempel gjennom avfallssortering. Ulike kriterier (1953, 1962, 36) underbygger målet om kontinuerlig forbedring gjennom bruk av en «idébank». Disse idébankene som Stiftelsen Miljøfyrtårn tilbyr, inneholder ulike tiltak for å forbedre prestasjonene på ulike miljøområder som transport, avfall eller energi, i samarbeid med de ansatte i organisasjonen.

(1) Merk at arbeidsmiljøutvalg og miljøgruppe er to forskjellige enheter. Et arbeidsmiljøutvalg er lovpålagt når det er mer enn 50 ansatte. En miljøgruppe er ikke obligatorisk, men anbefales av Miljøfyrtårn for organisasjoner med mer enn et visst antall ansatte. Det kan være en og samme enhet, for å sikre at organiseringen blir effektiv, og at Miljøfyrtårn integreres i eksisterende ledelsesstrukturer.

(2) Veileder for konsulenter ved Miljøfyrtårns sertifiseringsveileder av virksomheter 2016 — 3.2.4 Forankring og opprettelse av en miljøgruppe/prosjektgruppe

Kommisjonens konklusjon

Ledelsen er ved lov pålagt å se til at personalressursene er tilstrekkelige til at HMS-prosedyrene fungerer etter hensikten, og må – i henhold til Miljøfyrtårn-reglene – også utnevne en Miljøfyrtårn-representant, på samme måte som i EMAS. Ansvarlige personer skal altså ha tilgang til de ressursene som trengs for at oppgavene skal kunne utføres slik de skal.

Organisasjonene oppfordres også til å gi sine ansatte HMS-kompetanse, noe som også omfatter forbedring av miljøprestasjonen og å involvere de ansatte i gjennomføringen av miljøstyringsordningen og i miljøarbeidet.

På grunnlag av disse opplysningene anerkjenner Kommisjonen at den delen av Miljøfyrtårn-ordningen som gjelder **organisasjonsstruktur, opplæring og arbeidstakermedvirkning**, er i samsvar med de tilsvarende kravene i EMAS og derfor kan anses som likeverdig.

DEL 7

Krav til dokumentasjon

Tilsvarende EMAS-krav

Ifølge EMAS kreves dokumentasjon av miljøpolitikk, mål, handlingsplaner, miljøstyringsordningens omfang og hovedelementer, for eksempel den dokumentasjonen som er nødvendig for effektiv planlegging og kontroll av prosesser som knytter seg til foretakets vesentlige miljøvirkninger.

Vedlegg II punkt A.4.4

Vurdering av tilsvarende Miljøfyrtårn-krav

Dokumentasjon på hvordan miljøstyringsordningens rutiner og mål er organisert og gjennomført, skal være tilgjengelig.

På Miljøfyrtårns nettsted presenteres en uttømmende liste over obligatoriske dokumenter som kreves for sertifisering, sammen med andre skjemaer, nyttige verktøy (*verktøy*) og sektorrelatert informasjon⁽¹⁾ med henblikk på sertifisering. Mange relevante dokumenter er lagret i Miljøfyrtårns nettportal⁽²⁾ (Miljøfyrtårnportal). Miljøfyrtårn gir også råd om hvordan dokumentene bør struktureres og arkiveres.

I veilederen for sertifisøren/miljøkontrolløren om felles kriterium 1944 bes sertifisøren/miljøkontrolløren kontrollere at dokumentasjonen og HMS-systemet arkiveres på en enkel og systematisk måte, og at foretaket vet hvordan de skal få tilgang til informasjonen. Dokumentasjonen knyttet til bransjekriteriene lagres i miljøredegjørelsen (miljøkartlegging) og Miljøfyrtårns nettportal. Foretaket kan velge å vise dokumentasjonen til sertifisøren/miljøkontrolløren på dennes møte, og det foreligger ingen plikt til å laste den opp i portalen. Sertifisøren/miljøkontrolløren skal skaffe seg et inntrykk av hvor godt de ansatte kjenner systemet på sertifiserings- eller resertifiseringsmøtet.

Kommisjonens konklusjon

Denne delen fokuserer på tilgjengeligheten av relevant dokumentasjon. Selv om de to ordningene ikke har samme omfang, kan den strukturen på informasjonen og arkiveringsstrukturen som Miljøfyrtårn tilbyr, anses som tilfredsstillende.

På grunnlag av disse opplysningene anerkjenner Kommisjonen at den delen av Miljøfyrtårn-ordningen som gjelder **krav til dokumentasjon**, er i samsvar med de tilsvarende kravene i EMAS og derfor kan anses som likeverdig.

Merk: Omfanget av Miljøfyrtårns dokumentasjonsprosedyre er per definisjon utformet for å oppfylle dokumentasjonsbehovene i Miljøfyrtårns styringssystem. Dersom en organisasjon ønsker å søke om EMAS-registrering, må dokumentasjonsprosedyrens omfang tilpasses slik at den omfatter alle EMAS-krav, herunder dem som for tiden ikke oppfylles av Miljøfyrtårn-ordningen.

⁽¹⁾ <http://miljofyrtarn.no/nyeverktoy> og (eksempel) <http://www.miljofyrtarn.no/2015-11-18-23-56-21/avfall>

⁽²⁾ <https://rapportering.miljofyrtarn.no/Account/Login?ReturnUrl=%2F%20Kontakt%20Miljofyrtarn%20for%20tilgang>.

DEL 8

Virksomhetsstyring*Tilsvarende EMAS-krav*

Virksomhet knyttet til identifiserte vesentlige miljøaspekter skal utføres på bestemte vilkår. For å sikre dette skal organisasjonen

1. etablere, iverksette og vedlikeholde dokumenterte prosedyrer for å kontrollere situasjoner der fravær av slike prosedyrer kan medføre avvik fra miljøpolitikken, miljømålene og miljødeltmålene,
2. angi driftskriteriene i prosedyren(e),
3. etablere, iverksette og vedlikeholde prosedyrer i tilknytning til de identifiserte vesentlige miljøaspektene ved varer og tjenester som organisasjonen bruker, og kommunisere aktuelle prosedyrer og krav til leverandører, inklusive kontraktspartnere.

Vurdering av tilsvarende Miljøfyrtårn-krav

- 1 og 2. Ifølge Miljøfyrtårn skal organisasjonen etablere en miljøpolitikk og definere spesifikke mål for miljøprestasjonen. Videre er norske foretak i henhold til Internkontrollforskriften pålagt å fastsette overordnede HMS-mål. Miljøfyrtårns felles kriterier 1945 og 1947 angir at styringssystemet må omfatte dokumenterte prosedyrer for å nå målene om helse, miljø og sikkerhet, herunder løpende samsvar med bransjekriteriene. Det skal være innført rutiner for håndtering av avvik (felles kriterium 1950). Ifølge andre Miljøfyrtårn-kriterier (1949) er foretaket pålagt å gjennomføre en (oppdatert) risikovurdering og utarbeide en tilhørende handlingsplan.

Det må finnes særskilte prosedyrer for særskilte bransjer når det gjelder håndtering av farlige produkter som den aktuelle bransjen typisk bruker (bl.a. bransjespesifikke kriterier 983 og 984 for renholdsbransjen, 1931, 1932 og 1933 for skade- og lakkverksteder og bransjespesifikt kriterium 14 for bilverksteder).

3. Etter sertifisering må foretaket underrette sine kunder og leverandører om sine miljøtiltak (felles kriterium 5). Det skal fastsettes relevante miljøkriterier for alle betydelige innkjøp (felles kriterium 1954), og foretaket skal oppfordre sine viktigste leverandører til å bli miljøsertifisert. Foretaket skal også påvirke sine leverandører til å framlegge opplysninger om tredjeparts miljømerkede produkter i sin produktkatalog og statistikk over miljømerkede produkter som er innkjøpt (felles kriterium 1956).

Kommisjonens konklusjon

Denne delen fokuserer på prosedyrene som er innført for å sikre tilstrekkelig virksomhetsstyring. Strukturen i prosedyrene i Miljøfyrtårn-ordningen i kombinasjon med den norske Internkontrollforskriften og tilhørende informasjonsstrømmer kan anses som tilfredsstillende.

På grunnlag av disse opplysningene anerkjenner Kommisjonen at den delen av Miljøfyrtårn-ordningen som gjelder **Virksomhetsstyring, er i samsvar med** de tilsvarende kravene i EMAS og derfor kan anses som likeverdig.

DEL 9

Beredskap og krisehåndtering*Tilsvarende EMAS-krav*

1. Organisasjonen skal etablere, gjennomføre og holde ved like prosedyrer for å identifisere potensielle nødssituasjoner og ulykker og håndtere dem.
2. Organisasjonen skal reagere på faktiske nødssituasjoner og ulykker og forebygge eller redusere påfølgende uheldige miljøpåvirkninger.
3. Organisasjonen skal periodisk gjennomgå og om nødvendig revidere sine prosedyrer for beredskap og krisehåndtering.
4. Organisasjonen skal også periodisk prøve ut slike prosedyrer når dette er praktisk mulig.

(Vedlegg II punkt A.4.7)

Vurdering av tilsvarende Miljøfyrtårn-krav

Dette reguleres gjennom felles kriterium 1949: «Virksomheten skal fremvise en oppdatert risikovurdering som omfatter indre og ytre miljø med tilhørende handlingsplan.»

For visse bransjer der denne bestemmelsen er spesielt relevant, er det fastsatt særlige lover og forskrifter. Det er enkelt for norske foretak å kontrollere hvilke lover og forskrifter de er underlagt, ved å gå inn på det statlige nettstedet *Regelhjelp*⁽¹⁾, der foretaket kan legge inn sitt entydige organisasjonsnummer og da få opp en liste over relevant lovgivning. Eksempler på relevante lover og forskrifter med hensyn til beredskap og krishåndtering for ulike bransjer finnes på nettstedet til Direktoratet for sivil beredskap (DSB)⁽²⁾. Det bør imidlertid bemerkes at Miljøfyrtårn vanligvis ikke sertifiserer tungindustri eller foretak med komplekse miljøutfordringer.

Miljøfyrtårns bransjespesifikke kriterier inneholder også bestemmelser om beredskap og krishåndtering, men i noen tilfeller, for eksempel når det gjelder skipsverft, synes dette begrenset til lister over farlige stoffer og bestemmelser om førstehjelpskurs. For foretak som bruker kjemikalier eller andre stoffer (for eksempel renserier), håndterer de bransjespesifikke kriteriene disse problemstillingene.

Kommisjonens konklusjon

Beredskap og krishåndtering er sterkt regulert⁽³⁾ i norsk lov. Miljøfyrtårn supplerer dette med felles kriterier og bransjespesifikke kriterier der dette er relevant.

Ved sertifisering, resertifisering og prosessen som avsluttes med ledelsens årlige gjennomgang, kontrolleres reglene om risiko-betissthet, beredskap og krishåndtering og om de blir effektivt anvendt, samt gjennomgangen av rutinene.

På grunnlag av disse opplysningene anerkjenner Kommisjonen at den delen av Miljøfyrtårn-ordningen som gjelder **beredskap og krishåndtering**, er i samsvar med de tilsvarende kravene i EMAS og derfor kan anses som likeverdig.

DEL 10

Kontroll, internrevisjon og korrigerende tiltak

Tilsvarende EMAS-krav

1. Som en del av sitt miljøstyringssystem og i samsvar med sine mål skal organisasjonen etablere, iverksette og vedlikeholde en eller flere prosedyrer for å kontrollere regelmessig de viktigste egenskapene ved sin virksomhet som kan ha en vesentlig miljøvirkning, og treffe korrigerende tiltak ved behov. (Vedlegg II punkt A.5.1)

Organisasjonen skal gjennomføre en intern revisjon for å vurdere styringssystemene som er innført, og kontrollere om de er i samsvar med organisasjonens politikk og program (herunder etterlevelse av regelverket) i samsvar med kravene fastsatt i artikkel 4 nr. 1 bokstav c), artikkel 9 og vedlegg III. Revisjonen skal utføres minst en gang i året av kvalifiserte revisorer, og revisjonsprogrammet, som skal omfatte alle aktiviteter i organisasjonen, skal fullføres i intervaller på høyst tre år (eller fire år for små og mellomstore bedrifter).

2. Organisasjonen skal etablere, iverksette og vedlikeholde en eller flere prosedyrer for å identifisere, korrigere og undersøke faktiske og potensielle avvik og iverksette korrigerende tiltak og forebyggende tiltak. Resultatene av korrigerende og forebyggende tiltak som er gjennomført, skal registreres og deres effektivitet skal gjennomgås. (Vedlegg II punkt A.5.3)
3. Resultatet av den interne revisjonen skal framlegges i en rapport til ledelsen om konklusjonen og resultatene fra revisjonen.

Rettslig grunnlag (artikkel 4 nr. 1 bokstav b) og c), artikkel 6 nr. 2 bokstav a), artikkel 9, vedlegg II punkt A.5 og vedlegg III)

⁽¹⁾ <http://www.regelhjelp.no/>

⁽²⁾ <https://www.dsb.no/> Lenke til Lovdata (brann, eksplosjon, farlige stoffer osv.): https://lovdata.no/dokument/NL/lov/2002-06-14-20#KAPITTEL_2

⁽³⁾ <https://www.dsb.no/>

Vurdering av tilsvarende Miljøfyrtårn-krav

1. *Kontrollere de viktigste egenskapene ved virksomheten og utføre en internrevisjon for å vurdere om miljøstyringsordningen er i samsvar med organisasjonens politikk og program*

Felles kriterium 6 lyder: «*Virksomhetens ledelse skal gjennomføre en årlig gjennomgang for å vurdere om HMS systemet og miljøfyrtårnrutinene fungerer etter hensikten.*» Merk at dette kriteriet er merket med §, som angir rettslig grunnlag.

Veiledningen til felles kriterium 6 fastsetter også at «Kriteriet er hjemlet i Forskrift om systematisk helse-, miljø- og sikkerhetsarbeid i virksomheter (internkontrollforskriften) § 5.8. Virksomheten skal overvåke HMS systemet og årlig gjennomføre system og intern revisjon for å påse at HMS systemet fungerer etter hensikten. Miljøfyrtårns ytre miljørutiner er integrert i HMS systemet og blir en naturlig del av intern revisjonen. Ledelsen har hovedansvar for HMS systemet og de integrerte Miljøfyrtårn rutinene og skal årlig gjennomgå at det fungerer. Hvordan ledelsens gjennomgang gjennomføres i praksis varierer fra store konsern til små virksomheter. Viktig at det blir gode praktiske løsninger. (...)

NB: I tillegg til kriteriene knyttet til HMS som skal kontrolleres, er det viktig at konsulent/virksomhet også ser på helheten til virksomhetens HMS system. Konsulent/virksomhet skal undersøke at HMS systemet fungerer godt i praksis og har god struktur.»

Ledelsens årlige gjennomgang og den tilleggsdokumentasjonen og de ytterligere rutinene som kreves for Miljøfyrtårn-sertifisering, fungerer altså parallelt med den lovfestede plikten til å utføre en årlig revisjon av organisasjonenes HMS-arbeid i henhold til den norske internkontrollforskriften⁽¹⁾(IKF). Gjennom denne integrerte prosessen skal foretaket undersøke om HMS-systemet fungerer godt i praksis og er godt strukturert.

Dette innebærer at Miljøfyrtårns miljørutiner skal integreres i det eksisterende HMS-systemet, og at styringssystemet som helhet styrkes både når det gjelder arbeidsmiljø og ytre miljø.

Revisjonen/kontrollen baserer seg på egne sjekklistor etter sektor samt maler og eksempler fra Stiftelsen Miljøfyrtårn som gjenspeiler graden av miljörisiko i de ulike sektorene. Kontrollen skal også omfatte en gjennomgang av Miljøfyrtårn-rutiner og egendefinerte miljømål, delmål og resultater som definert i den årlige klima- og miljørapporten.

Avhengig av foretakets størrelse kan systemet kontrolleres av en intern revisor forut for ledelsens årlige gjennomgang, eventuelt for små foretak på selve møtet. I ledelsens årlige gjennomgang skal avvik og resultater, mål og delmål vurderes og nye fastsettes.

Den **årlige klima- og miljørapporten** er et supplement til ledelsens gjennomgang og inneholder ytterligere dokumentasjon på miljømål og -resultater. Der gjøres en vurdering av ovenstående punkter, en kontroll av om det er gjort framskritt og mål er nådd. Dessuten fastsettes nye forbedringsmål for det kommende året. Rapporten vurderes av ledelsen hvert år i forbindelse med ledelsens årlige gjennomgang.

2. Korrigering av avvik

Målet med HMS-gjennomgangen er å avdekke svakheter og mangler og utarbeide en tiltaksplan. For alle mangler skal det utarbeides en handlingsplan for å utbedre mangler (innen en bestemt frist).

⁽¹⁾ Utdrag fra veiledningen til internkontrollforskriften «Gjennomgang av helse-, miljø- og sikkerhetsarbeidet. I tillegg til den jevnlige oppfølging (for eksempel verneunder, personalmøter) må virksomheten, minst en gang i året, foreta en mer omfattende gjennomgang av det systematiske helse-, miljø- og sikkerhetsarbeidet og vurdere om det fungerer i praksis. Virksomheten skal ha en skriftlig rutine for gjennomgangen. Resultatene fra gjennomgangen skal oppbevares lett tilgjengelig. Formålet er å finne svakheter og mangler og utbedre dem. Det er viktig å finne årsaken og sikre seg mot at det samme skjer igjen. Etter kartleggingen skal det settes konkrete mål på det som kan forbedres, i tillegg til overordnet mål.» Hentet fra: <https://www.arbeidstilsynet.no/contentassets/e33e75e9d4e1495ba58d78513f92b329/internkontrollforskriften.pdf> (pdf-utgave av Forskrift om systematisk helse-, miljø- og sikkerhetsarbeid i virksomheter (internkontrollforskriften)). Hele forskriften er tilgjengelig på <https://www.arbeidstilsynet.no/contentassets/e33e75e9d4e1495ba58d78513f92b329/internkontrollforskriften.pdf> og på engelsk på <https://www.arbeidstilsynet.no/contentassets/cf0737ad44a8497a8058731c64cef64f/internal-control-regulations.pdf>

Alle kriteriene skal være oppfylt før sertifisering eller resertifisering kan gjøres, særlig de felles kriteriene og de spesifikke kriteriene som er hentet direkte fra norsk lov. Avvik (også fra lovfestede kriterier som ikke omfattes av Miljøfyrtårn-ordningen) behandles i felles kriterium 1950, som pålegger foretakene å etablere rutiner for rapportering og håndtering av avvik.

Dersom et avvik avdekkes under sertifiserings- eller resertifiseringsprosessen, avbrytes Miljøfyrtårn-sertifiseringen.

3. Rapport til ledelsen om konklusjonen og resultatene fra revisjonen

Den årlige HMS-rapporten med resulterende handlingsplan og den årlige klima- og miljørapporten legges fram for ledelsen i forbindelse med dens årlige gjennomgang.

Kommisjonens konklusjon

I kontrollfasen integreres Miljøfyrtårn-rutiner, etterlevelse av lovfestede krav og kravene i den norske internkontrollforskriften (IKF)⁽¹⁾. Resultatene av kontrollene gjennomgås deretter i ledelsens gjennomgang. For å gjøre prosessen lettere er omfanget av kontrollene som skal utføres, definert gjennom sektorvise sjekklister fra Stiftelsen Miljøfyrtårn.

Til sammen utgjør disse rutineene – HMS-revisjon, risikoanalyse, kontroll og korrigering av avvik – internrevisjonen, som leder til en oppfølgende kontroll av HMS-aspektene og Miljøfyrtårn-systemet. Resultatet skal gjennomgås av ledelsen. Ved sertifisering og resertifisering skal miljøsertifisøren også bekrefte at revisjonen er utført i henhold til kravene, og at alle relevante elementer er kontrollert og rapportert.

På grunn av forskjellen mellom de to systemene kan revisjonens omfang variere selv om det anvendes sammenlignbare rutiner for å nå tilsvarende mål. Rutinene kan imidlertid anvendes selv om omfanget endres (og for eksempel utvides med ytterligere spesifikke miljøaspekter) dersom en organisasjon ønsker å ta steget opp til EMAS.

Den miljøansvarlige har ansvar for å sammenstille og sende inn rapporten fra de ulike delene av internrevisjonen til ledelsen for gjennomgang, og medvirker dermed til miljøordningen og vurderingen av miljøprestasjonene på grunnlag av miljøpolitikken og miljøprogrammet.

På grunnlag av disse opplysningene anser Kommisjonen at den delen av Miljøfyrtårn-ordningen som gjelder **kontroll, intern revisjon og korrigerende tiltak, er i samsvar med** de tilsvarende kravene i EMAS og derfor kan anses som likeverdig.

Merk: Miljøfyrtårns gjeldende revisjonsrutiner er per definisjon utformet for å sikre oppfølgende kontroll av Miljøfyrtårns styringssystem. Dersom en organisasjon ønsker å søke om EMAS-registrering, må internrevisjonen tilpasses slik at den omfatter alle EMAS-krav, også krav som Miljøfyrtårn per i dag ikke oppfyller.

DEL 11

Kommunikasjon (intern og ekstern)

Tilsvarende EMAS-krav

1. Som et ledd i miljøstyringsordningen skal organisasjonene etablere rutiner for intern og ekstern kommunikasjon. Gjennom rutineene for ekstern kommunikasjon skal organisasjonen kunne vise til en åpen dialog med allmennheten og andre berørte parter, herunder lokalsamfunn og kunder, om miljøvirkningene av organisasjonens virksomhet, produkter og tjenester.
2. Organisasjonene skal sikre innsyn og regelmessig framlegge miljøinformasjon for eksterne berørte parter i samsvar med kravene i vedlegg IV (Miljørapportering).

Informasjonen skal blant annet omfatte følgende: organisasjonens miljøpolitikk, en beskrivelse av alle vesentlige miljøaspekter, en beskrivelse av miljømålene og delmålene, en rapport om indikatorene fastsatt i vedlegget, resultater i forhold til lovfestede bestemmelser samt en henvisning til det relevante lovfestede krav.

⁽¹⁾ <https://www.arbeidstilsynet.no/contentassets/e33e75e9d4e1495ba58d78513f92b329/internkontrollforskriften.pdf>

Disse opplysningene skal godkjennes årlig av en autorisert miljøkontrollør som er akkreditert eller har lisens (eller hvert annet år for små og mellomstore bedrifter).

Artikkel 4 nr. 1 bokstav d), artikkel 5 nr. 2 bokstav a), artikkel 6 nr. 2 bokstav b), vedlegg II nr. B.5 og vedlegg IV

Vurdering av tilsvarende Miljøfyrtårn-krav

1. Kommunikasjon baseres på den årlige klima- og miljørapporten.

Miljøfyrtårns innledende miljøgjennomgang (miljøkartlegging), der listen over kriterier som skal oppfylles fastsettes, lastes opp i Miljøfyrtårns nettportal, men den offentliggjøres ikke. Den er ikke ment som noe kommunikasjonsverktøy, men skal snarere være et vurderingsverktøy for organisasjonen. I henhold til felles kriterium 7 er det bare den årlige klima- og miljørapporten og miljøpolitikken som må offentliggjøres.

Klima- og miljørapporten er et styringsverktøy for miljøarbeidet og skal være utarbeidet innen 1. april hvert år. Målet er at foretaket hvert år skal dokumentere forbedring av prestasjonene i en miljørapport.

Rapporten består av to deler: en rapport om foregående års miljøprestasjon og en handlingsplan for det kommende året.

Den bygger på en rekke indikatorer, for eksempel

antall ansatte, fravær (sykefravær), økonomisk omsetning, miljøvennlige innkjøp og antall miljømerkede produkter som er innkjøpt for eget bruk, sertifiserte leverandører, bruk av papir, samlet energibruk, oppvarmet areal, energiklasse, varmeklasse (type oppvarming som brukes), bruk av drivstoff, kjørelengde, antall kjøretøyer og type, flyreiser, mengde sortert og usortert avfall, pluss andre miljøaspekter i forbindelse med de bransjekriteriene som er valgt. En del av disse indikatorene defineres parallelt med at bransjekriteriene fastsettes, og vil derfor variere etter virksomhetssektor.

Selv om Miljøfyrtårn ikke er beregnet på industriorganisasjoner, er det en rekke av de grunnleggende indikatorene i EMAS som inngår i rapporten. Næringsmiddelgrossisten «Arne Sjule» har i sin årlige klima- og miljørapport for eksempel rapportert på indikatorer for energieffektivitet, materialeffektivitet i forbindelse med innkjøp, avfall og CO₂-utslipp gjennom vurdering av drivstoff-forbruk og flyreiser.

Likevel blir det ikke rapportert på alle grunnleggende indikatorer i vedlegg IV, og rapporteringen blir ikke like kvantitativ som det som kreves i henhold til EMAS. Dette er uten tvil knyttet til systemet med forhåndsdefinerte kriterier, som er forankret i Miljøfyrtårns metode med forhåndsbestemte indikatorer som er utformet for å ta hensyn til særtrekkene i den enkelte sektor. Den årlige klima- og miljørapporten fra samme næringsmiddeldistributør inneholdt for eksempel ingen indikatorer for utslipp av kjemikalier til luft (som NO_x eller PM), for utslipp til vann eller for biologisk mangfold. Selv om det indikatorsettet EMAS krever er bredere, bør det anføres at en EMAS-organisasjon også kan vedta å ikke rapportere på visse indikatorer dersom den kan begrunne hvorfor disse indikatorene ikke er relevante for organisasjonens vesentlige direkte miljøaspekter.

I Miljøfyrtårn-ordningen håndteres ytterligere vesentlige miljøaspekter gjennom felles kriterium 1963 («Det skal gjøres en vurdering for å se om det er andre miljøaspekter i virksomheten som er vesentlige, og som krever tiltak og eventuelt måling og oppfølging i handlingsplanen»), og dette skal rapporteres i den årlige klima- og miljørapporten. Foretakene kan gå enda lenger i rapporteringen og etter eget ønske utvide klima- og miljørapporten med foretaksspesifikke indikatorer (virksomhetsspesifikke sjekkpunkter).

Handlingsplanen for det kommende året inngår i rapporten, som genereres ved hjelp av nettportalen. Portalen krever at alle obligatoriske felt fylles ut; andre er merket som valgfrie. Dersom det er felt som ikke er relevante for foretaket eller ikke kan besvares, må det legges inn en forklaring i kommentarfeltet.

Prestasjonen i forhold til lovfestede bestemmelser og en henvisning til det relevante lovfestede kravet inngår ikke formelt i klima- og miljørapporten. Rapporten kan inneholde henvisninger til korrigerende tiltak som er gjennomført på grunn av avvik som er påvist.

2. Rapporten utarbeides av en ansatt i organisasjonen (den miljøansvarlige) (som i EMAS). Den kontrolleres av sertifiserer/miljøkontrolløren i forbindelse med sertifiseringen og ved resertifisering hvert tredje år.

Den presenteres for de ansatte (felles kriterium 1952) (på møter og via intranett) og for ledelsen (i forbindelse med ledelsens årlige gjennomgang). Revisjonen av felles kriterium 7⁽¹⁾ (gjennomført i mai 2017) gjorde systemet mer åpent ved å kreve at foretaket skulle gjøre rapporten tilgjengelig for allmennheten, kunder, leverandører og samarbeidspartnere. Offentliggjøringen skal skje i forbindelse med den første sertifiseringen, og deretter årlig.

Offentliggjøringen skal oppfylle norsk personvernlovgivning, og opplysninger om for eksempel sykefravær og årsomsetning skal ikke tas med.

Kommisjonens konklusjon

Den årlige klima- og miljørapporten er grunnlaget for Miljøfyrtårn-rapporteringen (både internt og overfor allmennheten). Den gir innsyn i organisasjonens resultater i forhold til fastsatte indikatorer. I likhet med hele Miljøfyrtårn-systemet er denne rapporten basert på en metode der listene over kriterier/indikatorer er fastsatt på forhånd på sektornivå. Denne metoden skiller seg fra EMAS-systemet, der alle miljøaspekter blir identifisert og rapporteres **på grunnlag av en individuell analyse**.

Også i rapportenes innhold er det forskjeller. I likhet med EMAS inneholder den årlige klima- og miljørapporten i Miljøfyrtårn-systemet en beskrivelse av organisasjonen og dens miljøstyringsordning, organisasjonens miljøpolitikk og hvilke kriterier som er lagt til grunn, samt sertifiseringsstatus. Imidlertid er det forskjeller med hensyn til angivelsen av grunnleggende indikatorer som får anvendelse på alle organisasjoner, rapporteringskrav i forhold til lovfestede krav og organisasjonens miljøprestasjon i den forbindelse.

Den årlige rapporten skal presenteres for de ansatte og for berørte parter i samsvar med felles kriterium 1952. Den årlige klima- og miljørapporten skal presenteres for alle ansatte på møter eller via intranett. Foretaket skal også offentliggjøre rapporten for allmennheten, kunder, leverandører og samarbeidspartnere. Offentliggjøringen skal skje i forbindelse med den første sertifiseringen, og deretter årlig. Ved at rapporten offentliggjøres, vil den være tilgjengelig ikke bare for de ansatte, men også for eksterne aktører.

Miljøfyrtårn-rapporten skal godkjennes av en sertifiserer i forbindelse med sertifiseringen og hvert tredje år (resertifisering). I henhold til EMAS skal miljøredegjørelsen godkjennes av en uavhengig miljøkontrollør årlig, eller hvert annet år for små og mellomstore bedrifter. Merk at 98 % av Miljøfyrtårn-sertifiserte foretak ville blitt omfattet av dette unntaket dersom de var EMAS-registrert.

Begge rapporteringsordningene har som mål å gi et rettviseende bilde av organisasjonens prestasjon mot indikatorer knyttet til definerte miljøaspekter. Begge er hensiktsmessige i forhold til den metode som ligger til grunn for deres respektive miljøstyringssystem. De metodologiske forskjellene mellom ordningene gjelder imidlertid også de delene som knytter seg til utarbeidelsen av rapporter. Videre omfatter EMAS-miljøredegjørelsen også et krav om bekreftelse på etterlevelse av regelverket, som skal godkjennes av en ekstern miljøkontrollør årlig eller hvert annet år for små og mellomstore bedrifter. På grunn av disse forskjellene kan ikke denne delen anses å oppfylle alle EMAS-krav.

På grunnlag av disse opplysningene anser Kommisjonen at den delen av Miljøfyrtårn-ordningen som gjelder **kommunikasjon (intern og eksternt)**, delvis er i samsvar med de tilsvarende kravene i EMAS.

Mulige tiltak for å nærme seg EMAS-kravene

Selv om denne delen av Miljøfyrtårn-ordningen ikke kan anses som likeverdig, viser analysen at det foreligger nært samsvar med mange av de tilsvarende kravene i EMAS. For å oppnå samsvar med alle tilsvarende krav bør følgende elementer legges til:

- Den miljø- og klimarapporten som offentliggjøres av Miljøfyrtårn-organisasjonen, skal inneholde alle opplysningene som kreves i vedlegg IV til EMAS-forordningen, særlig
 - en beskrivelse av vesentlige miljøaspekter som er fastslått for organisasjonen på grunnlag av framgangsmåten fastsatt i vedlegg I til EMAS-forordningen,

(1) Felles kriterium 7: «Ved førstegangssertifisering skal virksomheten utarbeide en Klima- og miljørapport. Etter førstegangssertifisering skal årlig Klima- og miljørapport for foregående hele kalenderår fylles ut og leveres i Miljøfyrtårnportalen innen 1. april. Klima og miljørapporten skal være tilgjengelig for allmennheten, kunder og leverandører og samarbeidspartnere.»

- grunnleggende og spesifikke indikatorer som skal rapporteres, alt etter som,
- en henvisning til gjeldende lovfestede krav i tilknytning til miljøet og resultater i forhold til de lovfestede kravene.
- Miljø- og klimarapporten skal godkjennes årlig av en sertifisør som er akkreditert eller har lisens, eventuelt hvert annet år for små og mellomstore bedrifter. Sertifisøren skal benytte en hensiktsmessig metode for å påse at alle relevante miljøaspekter, indikatorer og lovfestede krav er identifisert og håndtert.

DEL 12

Ledelsens gjennomgang

Tilsvarende EMAS-krav

På grunnlag av interne revisjoner, vurdering av etterlevelsen av regelverket, dialog med berørte parter (herunder klager), organisasjonens miljøprestasjon i forhold til mål, korrigerende og forebyggende tiltak og ledelsens siste gjennomgang skal den øverste ledelsen gjennomgå organisasjonens miljøstyringsordning for å sikre at den fortsatt er egnet, tilstrekkelig og effektiv. Gjennomgangen skal omfatte en vurdering av mulighetene for forbedring og behovet for endringer i miljøstyringssystemet, herunder miljøpolitikken, miljømålene og miljødeltålmålene. (Vedlegg II punkt A.6)

Vurdering av tilsvarende Miljøfyrtårn-krav

Ledelsens gjennomgang omfattes formelt av felles kriterium 6, som lyder: «Virksomhetens ledelse skal gjennomføre en årlig gjennomgang for å vurdere om HMS systemet og miljøfyrtårnrutinene fungerer etter hensikten.»

Informasjon fra Miljøfyrtårn⁽¹⁾ viser at denne delen i stor grad avhenger av ledelsens årlige gjennomgang i henhold til Miljøfyrtårn-ordningen, som er en sentralisert gjennomgang av HMS-systemet og Miljøfyrtårn-rutinene, og omfatter en vurdering av miljøprestasjonen i forhold til opplysningene som er gitt i den årlige klima- og miljørapporten.

Daglig leder og den ansatte som har ansvar for å gjennomføre Miljøfyrtårn-ordningen, skal hvert år ha et møte med verneombud og en representant fra bedriftshelsetjenesten for å gjennomgå og vurdere systemet.

Basert på eksempelet som er gitt, dekker ledelsens årlige gjennomgang av Miljøfyrtårn-organisasjonen følgende elementer:

- Muligheter for forbedring av systemet. Handlingsplaner utarbeides og gjennomgås.
- Vurdering av eventuelle brudd på lover eller forskrifter som er påvist i rapporteringsperioden.
- Vurdering av miljøprestasjonen i forhold til opplysningene som er gitt i den årlige klima- og miljørapporten.
- Fastsettelse av nye miljømål og delmål i handlingsplanen for den årlige klima- og miljørapporten.

Kommisjonens konklusjon

Hovedtanken bak ledelsens gjennomgang i Miljøfyrtårn-ordningen er svært lik EMAS, ettersom den i stor grad gjenspeiler bestemmelsene i forordningen om ledelsens gjennomgang.

På grunnlag av disse opplysningene anerkjenner Kommisjonen at den delen av Miljøfyrtårn-ordningen som gjelder **ledelsens gjennomgang**, er i samsvar med de tilsvarende kravene i EMAS og derfor kan anses som likeverdig.

Akkrediterings- eller lisenskrav til sertifiseringsorganene

I den følgende analysen vurderes akkrediterings- eller lisenskravene for at en kvalifisert tredjemannsrevisor kan kontrollere ordningene

⁽¹⁾ Bl.a. <http://miljofyrtarn.no/nyeverktoy>

Tilsvarende EMAS-krav

1. Ifølge EMAS skal hovedelementene i styringssystemet kontrolleres av en uavhengig miljøkontrollør som er akkreditert eller har lisens. De elementene som skal kontrolleres, er angitt i artikkel 18 i EMAS-forordningen.
 2. Før registrering skal den innledende miljøgjennomgangen, miljøstyringsordningen, framgangsmåten for revisjon og gjennomføringen av denne i henhold til artikkel 4 nr. 5 kontrolleres av en akkreditert eller autorisert miljøkontrollør, og miljøredegjørelsen skal godkjennes av miljøkontrolløren.
 3. For å fornye registreringen skal en registrert organisasjon i henhold til artikkel 6 minst en gang hvert tredje år
 - a) få hele miljøstyringsordningen og revisjonsprogrammet og gjennomføringen av dem kontrollert,
 - b) utarbeide miljøredegjørelsen i samsvar med kravene fastsatt i vedlegg IV og få den godkjent av en miljøkontrollør, samt, uten at det ovenstående berøres, skal en registrert organisasjon **i de mellomliggende årene** utarbeide en ajourført miljøredegjørelse i samsvar med kravene fastsatt i vedlegg IV, og få den godkjent av en miljøkontrollør.

I henhold til artikkel 7 i forordningen gjelder følgende unntak for små organisasjoner: intervallet nevnt over forlenges på visse vilkår fra 3 år til 4 år og fra årlig til hvert annet år.
 4. Kontroll og godkjenning skal utføres på vilkårene fastsatt i artikkel 25 og 26, av en miljøkontrollør som er akkreditert eller har lisens.
 5. Miljøkontrollørene skal være akkreditert eller ha lisens i samsvar med kravene i artikkel 20 i EMAS-forordningen. Miljøkontrolløren skal særlig framlegge relevant dokumentasjon på sin kompetanse, herunder sakkunnskap, relevant erfaring og teknisk kompetanse som er relevant for omfanget av den omsøkte akkrediteringen eller lisensen.
-

Vurdering av tilsvarende Miljøfyrtårn-krav

1. *Uavhengig miljøkontrollør:* Miljøfyrtårn krever at en uavhengig sertifisør/miljøkontrollør kontrollerer at systemet er gjennomført. Sertifisøren/miljøkontrolløren har fått opplæring og er godkjent av Stiftelsen Miljøfyrtårn og er formelt utnevnt av kommunen. Sertifisøren/miljøkontrollørens vurdering fokuserer på om organisasjonen oppfyller de felles og de bransjespesifikke kriteriene som konsulenten har valgt i Miljøfyrtårn-systemet. Sertifisøren/miljøkontrollørens arbeid kontrolleres av Miljøfyrtårn i forbindelse med hver sertifisering (hvert tredje år).
2. *Ekstern vurdering før sertifisering:* Etter foretakets egenrapportering foretar sertifisøren/miljøkontrolløren Miljøfyrtårn-sertifiseringen. Miljøfyrtårn-sertifisering innebærer kontroll av oppfyllelsen av visse forhåndsfastsatte kriterier (felles og bransjespesifikke), som også innebærer kontroll av at organisasjonen har en ajourført oversikt over de lovfestede kravene den er underlagt, samt et system for å håndtere avvik. De mest relevante lovfestede kravene omsettes til Miljøfyrtårn-kriterier som kontrolleres særskilt. Kontrollprosessen koker følgelig ned til en kontroll av en sjekkliste ved hjelp av miljøredegjørelsen ved bruk av standardiserte nettbaserte verktøy med særskilte retningslinjer for hvert kriterium⁽¹⁾. På grunnlag av vurderingen utført av sertifisøren kontrollerer Stiftelsen Miljøfyrtårn hver sertifisering individuelt og godkjenner den før den utsteder eller fornyer sertifikatet.
3. *Fornyelse av registrering:* Miljøfyrtårn-lisensen skal fornyes hvert tredje år.

Før resertifisering skal organisasjonen ha gjennomgått kriteriene og kontrollert om organisasjonen fortsatt oppfyller gjeldende kriterier. Dokumentasjon på denne prosessen skal gjøres tilgjengelig på nettportalen.

Ved resertifisering skal miljøkontrolløren kontrollere om de årlige klima- og miljørapportene har blitt innsendt slik de skal hvert år. I motsatt fall må de mellomliggende årsrapportene rekonstrueres etter beste evne, eventuelt retroaktivt.

Resertifiseringsprosessen foregår på samme måte som sertifiseringsprosessen. Sertifisøren/miljøkontrolløren vil legge særlig vekt på kontinuerlig (miljø-)forbedring.

Det gjennomføres ingen ekstern kontroll i de mellomliggende årene. De mellomliggende klima- og miljørapportene utarbeides internt. Ettersom 98 % av Miljøfyrtårn-sertifiserte foretak er små organisasjoner, bør dette intervallet ut fra bestemmelsen i artikkel 7 sammenlignes med kontroll hvert annet år i henhold til EMAS.

⁽¹⁾ Se del 7.

4. *Krav til kontroll og godkjenning:* Kontrollen utføres i henhold til prosessen nevnt i nr. 2 over.

Sertifisørene er generalister med en lisens som omfatter et bredt område (det gis ingen sektorspesifikke lisenser). I likhet med EMAS-kontrollørene skal Miljøfyrtårn-sertifisørene klart fastsette og avtale omfanget av sertifiseringen med organisasjonen (de delene av organisasjonen som skal sertifiseres), gjennomgå dokumentasjonen, besøke organisasjonen, gjennomføre intervjuer og gjøre stikkprøvekontroller. Ifølge Stiftelsen Miljøfyrtårns sertifiseringsveileder kan sertifisøren delvis støtte seg på den forsikring som gis av konsulenten som har forberedt sertifiseringen⁽¹⁾. Sertifisøren skal også kunne dokumentere sin gjennomgang ved hjelp av notater og eventuelle sjekklister.

Når sertifisøren godkjenner foretaket, genereres det endelige godkjenningsbrevet av sertifisøren som har godkjent miljøkartleggingen, sammen med en rapport om eventuelle avvik som er påvist og korrigert. Begge lagres i nettportalen. Miljøfyrtårn kontrollerer så dokumentasjon og sikrer at framgangsmåten er i samsvar med regler og retningslinjer. Når dette er gjort, utsteder Miljøfyrtårn et sertifikat.

Stiftelsen Miljøfyrtårn står for godkjenning og opplæring av og tilsyn med sertifisørens arbeid gjennom sin nettportal, og instruksjon i hvordan sertifiseringen skal gjennomføres, er fastsatt i Stiftelsen Miljøfyrtårns sertifiseringsveileder. Dette sikrer at miljøkontrolløren er uavhengig og profesjonell i samsvar med Miljøfyrtårns lisenskrav.

Som nevnt i nr. 2 over omfatter ikke Miljøfyrtårn en særskilt årlig kontroll.

5. *Akkrediterings- eller lisenskrav:*

Miljøfyrtårn har etablert et uavhengig system med «disenser» til sine revisorer og sertifisører/miljøkontrollører. Sertifisøren/miljøkontrolløren godkjenner, lærer opp og overvåkes av Miljøfyrtårn og driver sin virksomhet på vegne av kommunen der organisasjonen er etablert. Hans/hennes arbeid blir fulgt tett opp av Miljøfyrtårn, men han/hun er vanligvis ikke akkreditert av noen standardisert, anerkjent akkrediteringsordning. Stiftelsen Miljøfyrtårn er ISO 9001-sertifisert, men oppfyller ikke kravene til organer som tilbyr sertifisering (ISO 17021). Miljøfyrtårn-kravene bør derfor sammenlignes med kravet for å få lisens i henhold til artikkel 20 i EMAS-forordningen.

Sertifisøren som har lisens, utnevnes av kommunen. Dermed opprettholdes sertifisering ved tredjemann, i likhet med koblingen til kommunene som spiller den aktive rollen. På denne måten unngår man at ordningen blir for komplisert, og kostnadene holdes nede. Tilgang til lokale miljøkontrollører har vært viktig for at Miljøfyrtårn-ordningen har blitt så vellykket, og for at (hovedsakelig små og mellomstore) bedrifter med få alvorlige miljøaspekter har kunnet bli sertifisert til en rimelig kostnad.

Kravene Miljøfyrtårn har fastsatt med hensyn til miljøkontrollørenes/sertifisørenes kvalifikasjoner, fokuserer på følgende elementer:

- Miljøfyrtårn-kontrollører/sertifisører har i opplæringen fått god kunnskap om den miljøstyringsordningen de sertifiserer (Miljøfyrtårn) og dens system med kriterier,
- Miljøfyrtårn-kontrollører/sertifisører er ikke akkreditert per sektor, men blir godkjent for opplæring på grunnlag av generell kompetanse på områdene miljø, HMS, kvalitetskontroll og/eller revisjon. Miljøfyrtårn er svært avhengig av at kriteriene som skal kontrolleres, er nøyaktige. Formålet er å holde kostnadene for foretakene nede ved å øke antallet sertifisører og redusere behovet for reising,
- Tilsvarende kan juridisk kunnskap erstattes med henvisninger til bransjespesifikke kriterier og en egen veileder for miljøkontrolløren,
- Kunnskapen om tekniske aspekter fokuserer på de viktigste miljøtemaene (transport, energi, avfall osv.). Miljøfyrtårn sertifiserer foretak med liten miljøvirkning.

⁽¹⁾ Stiftelsen Miljøfyrtårns sertifiseringsveileder – Sertifiseringsprosessen: «Kriterier merket med D for dokumentasjon skal dokumenteres. Miljøkartleggingen skal være tillitsvekkende og vise tegn til grundig gjennomføring, og utgjør dermed hovedgrunnlaget for avgjørelsen om hva som skal undersøkes ytterligere før virksomheten sertifiseres. Avgjørelsen om hvilke forhold som skal undersøkes grundig, og hvilke som kan oppfylles ved stikkprøvekontroll, hviler hos sertifisør. Dersom konsulenten i Miljøkartleggingen går god for at et bransjekriterium er oppfylt, er utgangspunktet at sertifisør kan stole på det så fremt det ikke er tegn (dårlig gjennomført kartlegging, lite troverdige konklusjoner, andre forhold) som tyder på det motsatte.»

For å kunne utføre disse oppgavene forsikrer Miljøfyrtårn seg om at sertifisørene/miljøkontrollørene har tilegnet seg følgende kvalifikasjoner (A) og opplæring (B):

A. Kvalifikasjonskrav for miljøkontrollører/sertifisører:

- Kunnskap om miljøspørsmål (energi, transport, avfall, innkjøp, utslipp)
- Kvalifikasjoner og/eller yrkeserfaring innen revisjon
- Relevant yrkeserfaring (knyttet til miljø, HMS, ISO 14001, EMAS osv.)
- Relevant yrkesbakgrunn (vitenskapelig eller miljørelatert, HMS, ISO 14001, EMAS osv.)
- Annen relevant yrkesbakgrunn eller yrkeserfaring

B. Opplæring av sertifisør/miljøkontrollør:

Etter at sertifisøren/miljøkontrolløren er godkjent for opplæring, får vedkommende individuell opplæring av Miljøfyrtårn. Opplæringen omfatter følgende:

- Presentasjon av Miljøfyrtårn. Kort historikk om organisasjonen, dets nettverk og oppbygning.
- Ulike roller og deres ansvarsområder: konsulent, miljøkontrollør, koordinatoren i kommunen, administrasjon og miljøfyrtårnansvarlig i foretaket.
- Dersom en ekstern konsulent er tilgjengelig: kort presentasjon av vedkommende for å redegjøre for de praktiske aspektene ved sertifiseringsprosessen, for å øke forståelsen.
- Miljøfyrtårns nettportal, herunder miljøgjennomgangen, sertifiseringsrapporten.
- Den årlige klima- og miljørapporten.
- Miljøfyrtårns sertifiserings- og resertifiseringsprosess.
- Revisjonsteknikker.

Ytterligere tiltak som skal gjennomføres i 2017 er følgende:

- Undersøkelse.
- Tidsbegrenset driftsgodkjenning.
- Observasjon av sertifisørene/miljøkontrollørene av eksternt organ.

Miljøfyrtårn har til hensikt å styrke sin dialog med akkrediteringsorganer i Norge og oppfylle deres standarder og krav selv om man på grunn av den kraftige kostnadsøkningen dette ville innebære for foretak som ønsker å bli Miljøfyrtårn-sertifisert, ikke vil søke faktisk akkreditering av sertifisørene/miljøkontrollørene.

Kommisjonens konklusjon

Vurderingen av Miljøfyrtårns styringssystem har bekreftet at det foreligger forskjeller mellom EMAS og Miljøfyrtårns metode (kriteriebasert), anvendelsesområde (sektorer uten komplekse miljøaspekter) og mål (hovedsakelig SMB-er). Disse forskjellene framkommer også i akkrediterings- og sertifiseringskravene, i tillegg til i visse særtrekk ved Miljøfyrtårn-ordningen, som samarbeidet med kommunene eller viljen til å holde sertifiseringskostnadene nede.

I Miljøfyrtårn-ordningen skal sertifiseringen utføres av en tredjemannssertifisør, noe som fungerer godt for ordningens formål. De viktigste forskjellene sammenlignet med EMAS-kontrollen er følgende:

- Miljøfyrtårns sertifiseringsprosess fokuserer på å vurdere oppfyllelsen av det kriteriesettet som utgjør kjernen i Miljøfyrtårn-ordningen, herunder overholdelse av de mest relevante lovfestede kravene. Det finnes ingen slik strukturert metode i EMAS, for der må miljøkontrolløren vurdere om kravene i forordningen er korrekt oppfylt i den enkelte organisasjons særlige tilfelle, herunder identifikasjonen av relevante miljøaspekter og oppfyllelsen av lovfestede krav.
- Miljøfyrtårn-sertifisørens kompetanse konsentreres om vurdering av kriteriene. I EMAS-systemet konsentreres kompetansen om bredere kunnskap om miljøaspektene og om konkret kunnskap om den aktuelle bransjen.

- Miljøfyrtårn-kontrollørene får opplæring og blir godkjent av Stiftelsen Miljøfyrtårn, og det føres individuelt tilsyn med deres arbeid. EMAS-kontrollørene er akkreditert eller har lisens fra og er underlagt tilsyn av administrative organer utpekt av offentlige myndigheter i samsvar med kravene i EMAS-forordningen og/eller ISO 17021.
- EMAS omfatter en årlig ekstern kontroll for å godkjenne miljødegjørelsen (hvert annet år for SMB-er, som utgjør størstedelen av Miljøfyrtårn-organisasjonen). Miljøfyrtårn-sertifiseringen finner sted hvert tredje år, uten mellomliggende kontroller.

Med sine forhåndsdefinerte kriteriesett, vektleggingen av små organisasjoner (få foretak med mer enn 250 ansatte, ingen tung-industriforetak) og sin sertifiseringsordning som står under tilsyn av Stiftelsen Miljøfyrtårn og drives av kommunene, er Miljøfyrtårn-ordningen en effektiv og pragmatisk strategi for små og mellomstore bedrifter som ønsker å vurdere og forbedre sin praksis knyttet til helse, miljø og sikkerhet.

Ettersom kjernen i systemet er strukturert rundt kriteriesettene, trenger ikke Miljøfyrtårn-kontrolløren/sertifisøren å ha kompetanse til å avdekke andre miljøproblemer eller avvik som ikke omfattes av kriteriene. Videre kan mangelen på særskilt sektorkunnskap eller juridisk kunnskap være til hinder for at han/hun skal kunne gjennomføre særskilte kontroller på stedet eller kontrollere om konkrete tekniske opplysninger som gjelder organisasjonens rettslige status, er riktige. En slik konkret analyse kan være nødvendig for å vurdere aspekter som går utover bransjekriteriene, særlig ytterligere aspekter som identifiseres i forbindelse med felles kriterium 1963⁽¹⁾, og for å kontrollere at regelverket etterleves.

Ut fra denne analysen kan det konkluderes at Miljøfyrtårn-ordningen består av et helhetlig system for sertifisering av tredjemann som er godt tilpasset ordningens struktur og særtrekk. Imidlertid er ikke kravene til kompetanse hos Miljøfyrtårn-ordningens miljøkontrollører helt i samsvar med de tilsvarende kravene i EMAS-forordningen.

På grunnlag av disse opplysningene anser Kommisjonen at den delen av Miljøfyrtårn-ordningen som gjelder **akkrediterings- eller lisenskrav**, delvis er i samsvar med de tilsvarende kravene i EMAS.

Konklusjon

Miljøfyrtårn-ordningen er en velstrukturert, moderne og rettferdig ordning som tilbyr mange organisasjoner av ulike størrelse og i ulike sektorer miljøsertifisering med revisjon av tredjemann. Den bygger på et sett felles og spesifikke kriterier som skal oppfylles av organisasjonen som søker sertifisering. Denne oppbygningen skiller seg fra EMAS, som som grunnlag for gjennomføringen av styringsordningen krever en foreløpig kartlegging av vesentlige miljøaspekter som er spesifikke for organisasjonen.

De to ordningene har dessuten ulike målgrupper. Mens Miljøfyrtårn har klart fokus på små og mellomstore bedrifter, kan EMAS gjennomføres av organisasjoner av alle størrelser, også store industriorganisasjoner. Når det gjelder styring, er det Stiftelsen Miljøfyrtårn som driver ordningen og fastsetter dens krav. Stiftelsen Miljøfyrtårn fungerer også som lisensutstedende organ med ansvar for opplæring og godkjenning av sertifisørene som arbeider i de ulike kommunene. Styringen av EMAS bygger på en rettsakt (EU-forordning), omfatter organer utpekt av myndighetene og krever en kontroll av en miljøkontrollør som er akkreditert eller har lisens.

Som det har blitt understreket i hele dette dokumentet, følger de to ordningene et tilsvarende overordnet mål (forbedring av organisasjoners miljøprestasjon), men med ulike metoder. Kravene er ikke identiske. Visse deler av Miljøfyrtårn-ordningen er delvis i samsvar med de tilsvarende kravene i EMAS, mens andre anses å være i samsvar med kravene. De delene av Miljøfyrtårn-ordningen som ikke er fullstendig i samsvar med EMAS-kravene, kan ikke anses som likeverdige. Imidlertid kan organisasjoner som tar sikte på å ta steget opp til EMAS, bruke dette dokumentet for å tilpasse disse delene før de søker om EMAS-registrering.

På grunnlag av denne vurderingen anerkjenner Kommisjonen at

- følgende deler av Miljøfyrtårn-ordningen er i samsvar med de tilsvarende kravene i EMAS. Disse delene kan derfor anses som likeverdige med de tilsvarende kravene i EMAS:
 - God forankring i den øverste ledelsen

⁽¹⁾ Felles kriterium 1963: «Det skal gjøres en vurdering for å se om det er andre miljøaspekter i virksomheten som er vesentlige, og som krever tiltak og eventuelt måling og oppfølging i handlingsplanen.»

- Fastsettelse av en miljøpolitikk
 - Mål og miljøprogram fastsatt for å sikre kontinuerlig forbedring
 - Organisasjonsstruktur, opplæring og arbeidstakermedvirkning
 - Krav til dokumentasjon
 - Virksomhetsstyring
 - Beredskap og krisehåndtering
 - Kontroll, intern revisjon og korrigerende tiltak
 - Ledelsens gjennomgang
 - følgende deler av Miljøfyrtårn-ordningen anses å være delvis i samsvar med de tilsvarende kravene i EMAS:
 - Utarbeidelse av en miljøgjennomgang – foreløpig analyse
 - Kontroll av etterlevelse av regelverket
 - Kommunikasjon (intern og ekstern)
 - kravene i Miljøfyrtårn-ordningen om akkreditering av eller lisens til sertifiseringsorganene anses å være delvis i samsvar med de tilsvarende kravene i EMAS.
-